PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Štev. 193 (1283) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr.

TRST nedelja 14. avgusta 1949

Cena 20 lir - 2.50 din

V nedeljo **4. septembra** bo v Bazovici **proslava bazoviških žrtev.**

Dopoldne bo proslava na prostoru, kjer so bili mučeniki ustreljeni, popoldne pa v Bazovici z govori in s kulturnim sporedom.

ODBOR ZA PROSLAVO BAZOVIŠKIH ŽRTEV

Gli "sconosciuti" conosciuti

Le condizioni di vita nella zona B migliorano continuamente, grazie ai provvedimenti di carattere economico, sociale, culturale e sanitario che il Potere Popolare adotta a favore del popolo lavoratore. La bonifica nella valle del Quieto, la bonifica nella valle di Sicciole, la costruzione della strada Smarje - Nova Vas, l'attrezzamento dell'ospedale di Isola, la costruzione di numerose scuole e case del cooperatore, la riparazione delle case distrutte in guerra, l'apertura della casa di riposo per i lavoratori a Fiesso, la sistemazione dei vecchi a Daila, le case dello studente, i circoli di cultura... Troppo spazio ci vorrebbe ancora per elencare tutte le opere intraprese dal Potere Popolare in questi quattro anni del dopoguerra!

Tutto questo fiorire di opere, questo fervore di attività, questo slancio entusiastico di creatività sono condizionati dalla situazione favorevole in cui il popolo si trova, dal libero respiro delle masse lavoratrici in un regime che è loro, fatto di fratellanza, umanità e schietta cordialità di rapporti. Gli odiati (padroni) non sono più, per gli operai delle fabbriche e per gli ex-coloni, altro che un triste ricordo del passato che mai più ritornerà. Si lavora con impegno ed amore, perchè i frutti del lavoro non vanno più ad ingrossare le borse dell'odiato padrone-sfruttatore, ma elevano il potenziale economico della zona, migliorando le condizioni di vita del popolo e creando specialmente alle nuove generazioni la base di una vita felice.

Ciò naturalmente rappresenta una spina nell'occhio ai nemici del popolo. I successi parlano con la potenza dei fatti, che sgretola tutte le calunnie e le menzogne, per quanto intrecciate con arte maledettamente maestra, perfezionata da lunga prassi. Il popolo, al quale sono estranee tutte le arti avvocatesche, estrinseca la propria vita interna attraverso opere concrete, nel duro lavoro giornaliero. Per questo i nemici cercano di iniettare il veleno nel suo corpo sano, nel tentativo di sgretolare la compattezza ed arrestarne la marcia vittoriosa. Che ambito successo sarebbe per loro quello di sviare sul binario della resitenza passiva questo popolo che asseconda il suo Potere Popolare nel cammino verso un migliore avvenire! A che cosa infatti dovrebbe servire lo sciopero che questi signori hanno tentato una volta di organizzare fra gli operai dell'«Ampelea» di Isola, se non a questo? Contro chi, secondo loro, dovrebbe scioperare il popolo? Si capisce, contro se stesso! Ancora alcune domande: Quanto è stato pagato dai mandatari questo fallito tentativo di organizzare lo sciopero? Quanto l'incendio del grano di quel povero contadino del villaggio di Butori in quel di Buie? Queste ed altre simili, le azioni previste dal piano di danneggiare l'economia della zona B.

Ora vediamo un altro piano: quello di dimostrare che le truppe jugoslave sono truppe di occupazione, invise al popolo. Qui daremo un esempio. Giorni fa, mentre i bambini serbi, ospiti della colonia di Isola, stavano dando una recita di chiusura, alla vigilia del loro ritorno a casa, è stata compiuta un'azione eroica: scavalcato il muro di cinta del convento risalto senza neppure un piantone ed incendiare i vestitini dei bambini. Forse sono anche i bambini truppe di occupazione? In questo caso l'esempo sarebbe a posto! Che ricompensa per l'«azione»? Quanto poi è stato pagato l'attenta alla sentinella di guardia nella caserma di Buie? Davvero siete bene organizzati, o nemici del popolo e concordi tutti nella lotta contro tutto ciò che è popolare: potere, armata...! Avete un piano comune, nevvero? E il Capo di Stato Maggiore è del C.L.N., o del gruppo Vidali, oppure della D.C.? Dobbiamo riconoscere che il vostro Comando Supremo funziona bene! E, come il piano di operazioni, così funziona bene anche l'apparato propagandistico. Qui si distinguono «Il lavoratore», col suo successore «L'Unità» e il «Giornale di Trieste», che vanno a braccetto nel riportare notizie di continue sparatorie fra soldati e ufficiali dell'Armata Jugoslava (a quest'ora ci dovrebbe essere, pieno di fosse, un cimitero militare nella zona B), tra ufficiali «disertori» l'Armata dovrebbe essere già senza ufficiali) e la Difesa Popolare, tra soldati di guardia e sconosciuti. Specialmente questa degli «sconosciuti» è una trovata veramente magnifica per dar da intendere al mondo che il popolo spara contro l'Armata perchè la considera occupatrice. Ma il popolo sa che la Armata Jugoslava è liberatrice, è sua e tale essa si dimostra nei suoi rapporti verso il popolo, che si estrinsecano attraverso il lavoro volontario per la ricostruzione, attraverso l'assistenza sanitaria gratuita al popolo ed in mille altri modi. Vengano i signori a vedere e si convinceranno dalla cordiale simpatia del popolo verso la sua Armata. In quanto alloasconosciuto», che ha sparato contro la sentinella di Buie per provocare la Armata e darvi così nuovo materiale di accuse infondate, dobbiamo dirvi che a voi è ben conosciuto perchè l'avete mandato voi, verso lauto compenso. Il popolo sa che questi vostri «sconosciuti» sono coloro che formano il gruppo dei sabotatori, dei nemici della produzione, dei fannulloni, pagati da voi per il servizio che, con la ignominiosa opera da loro svolta ai danni del popolo, vi rendono.

Il popolo per questo li disprezza e li odia, mentre con aumentato entusiasmo procede ai lavoro per l'edificazione economica, rispondendo così a tutte le calunnie e provocazioni.

PROTIDEMOKRATIČNI ZNAČAJ današnjih volitev v zahodni Nemčiji

Okupacijske oblasti so nudile reakcionarnim strankam vso možno pomoč - Moralni pritisk duhovščine na nemške volivce - Komunistična partija za enotnost Nemčije, za sklenitev pravične mirovne pogodbe in izboljšanje gmotnega položaja delovnega ljudstva

BERLIN, 13. — Jutri, 14. avgusta, bodo v treh zahodnih conah Nemčija volitve za ločeni zahodnonemški parlament. Ta volitve so prve po 16 letih in zaključujejo verigo ločenih ukrepov zahodnih sil, katerih namen je z ustanovitvijo zahodno-nemške države dokončno razcepiti Nemčijo in podaljšati vojaško okupacijo za nedoločen čas.

Vseh volivcev je nad 32 milijonov in predloženih je okoli 30 list. Večje liste pa so v glavnem štiri, in sicer krščanska demokratska zveza, social-demokratična stranka,

PRIHODNJA STEVILKA «PRIMORSKEGA DNEVNIKA» IZIDE V SREDO

KP Nemčije in liberalna demokratična stranka.

Protidemokratični značaj in smoter volitev se vidi predvsem v dejstvu, da so tri zahodne sile vzele volivcem njihovo zakonito pravico, da preizkusijo v vseljudski anketi mnenje nemškega ljudstva glede politično-gospodarske enotnosti Nemčije. Okupacijske oblasti niso upoštevale dejstva, da je nemško ljudstvo po večini proti ustanovitvi ločene zahodne države z okupacijskim statutom in proti trajni vojaški okupaciji.

V znamenju takih naporov se je razvijala vsa volivna kampanja. Volivne priprave so bile izvedne pod nadzorstvom okupacijskih oblasti. Ameriška vojaška uprava je poslala navodila deželnim vladam, naj sprejmejo zakon o pokojninah bivših aktivnih oficirjev in podoficirjev hitlerjevske vojske ter s tem mobilizirajo nacistične elemente, da bodo volili stranke, ki se zavzemajo za razkosanje Nemčije. Reakcionarnim strankam so okupacijske oblasti zagotovile tudi glasove osebja državnega aparata triconije, ki je po uradnih statistikah sestavljeno iz 75 odst. bivših članov nacistične stranke, več desettisoč pripadnikov SS in SA oddelkov, ki se skrivajo v prikritih na pol vojaških organizacijah. Člani tajnih fašističnih organizacij «Nemške zveze» in «Zveze za obnovo Nemcije», ki ju vodi iz Kanade znani nacistični funkcionar Otto Strasser, so dobili nalogo, naj podpro stranke, ki uživajo pomoč okupacijskih oblasti. Britanske oblasti so ustanovile v zahodnih conah posebne propagandne organizacije, ki izvajajo pod britanskim vodstvom pritisk na volivne množice v korist reakcionarnih strank.

Glavno besedo v reakcionarnem taboru, ki je pod pokroviteljstvom in nadzorstvom okupacijskih oblasti, imata Schumacherjeva socialnodemokratska stranka in krščansko-demokratska unija s Konradom Adenauerjem na čelu, ki je pred kratkim zahteval revizijo nuernberške sodbe, izrečene nad glavnimi nacističnimi voditelji. Volivni program obeh teh strank sloni na odobritvi načrta zahodnih sil za ustanovitev lutkovne zahodnonemške države in na podpiranju zasužnjevalnega Marshallovega načrta. Na njunih kandidatnih listih se vrste imena številnih Himmlerjevih tajnih agentov in vojnih zločincev, ki so jih amnestirale okupacijske oblasti. V službo teh strank so postavile okupacijske oblasti tudi duhovščino zahodne Nemčije, ki s prižnic izvaja moralni pritisk na volivce. S pastirskim pismom je duhovščina odredila, da se morajo verniki obvezno udeležiti volitev in glasovati proti Komunistični partiji zahodne Nemčije.

Združenemu bloku reakcije so postavile napredne sile Nemčije s Komunistično partijo na čelu nasproti program gospodarske in političene enotnosti, svobode in neodvisnosti Nemčije ter obrambe koristi delovnega ljudstva. Komunistična partija poudarja v svojem programu potrebo enotnosti Nemčije, sklenitev pravične mirovne pogodbe, umik okupacijskih čet in zboljšanje življenjskega standarda delovnega ljudstva. V volivnih razglasih se bori Komunistična partija za organiziranje narodne fronte nemškega ljudstva in razkrinkava bistvo imperialističnega načrta o ustanovitvi zahodne nemške države, pri čemer poudarja, da je lahko taka država samo izkoriščana kolonija in imperialistično vojaško oporišče za nove vojne pustolovščine.

Da bi okupacijske oblasti preprečile predvolivno delovanje Komunistične partije, so organizirale teroristične skupine iz tako imenovanih razseljencev in nacistov, ki napadajo zborovanja in prostore pripadnikov Komunistične partije. V Ewenstadtu pri Braunschweigu so izpustile okupacijske oblasti iz taborišč 2000 razseljencev in bivših pripadnikov SS divizije «mrtvaška glava», ki so napadli udeležence zborovanja, na katerem je govoril Max Reimann. V Schleswig-Holsteinu napada policija okupacijske vojaške uprave funkcionarje KP, v Hagenu pa je policija napadla poslopje oblastnega komiteja KP in zaplenila volivno gradivo.

S takimi policijskimi ukrepi in nasiljem nad pristaši ter aktivisti Komunistične partije si skušajo okupacijske oblasti zagotoviti zmago reakcionarnih strank.

O

MOSKVA, 13. — V pokrajini Čeljabinska je v noči na 11. junij padel dež utrinkov, ko se je v višini 22 km razletel velik meteor.

Delegacija FLRJ zapustila mednarodni kongres odvetnikov kjer so frankistični Spanci

PARIZ, 13. — Kongresa mednarodne zveze odvetnikov, ki se je vršil v juliju v Parizu, se je poleg delegacij 23 držav udeležila tudi delegacija jugoslovanskih odvetnikov. Ker pa so bili na kongresu navzoči tudi delegati frankistične Spanije, so jugoslovanski predstavniki predložili kongresu resolucijo, s katero so protestirali proti udeležbi španske delegacije in so kongres zapustili. V jugoslovanski izjavi je bilo poudarjeno, kako je frankistični režim v Spaniji skozi vso drugo svetovno vojno podpiral sile osi ter da v Spaniji niso zagotovljene demokratične in osnovne pravice državljanov. Jugoslovanska delegacija je izjavila že novembra meseca v imenu jugoslovanskih delegatov na seji urada mednarodne zveze odvetnikov, da bo zapustila kongres, če se ga bo udeležila tudi delegacija iz frankistične Spanije.

Demokratični tabor je močnejši kot tabor imperialistov

PRAGA, 13. — Na velikih vojaških manevrih je imel danes češkoslovaški obrambni minister general Svoboda govor, v katerem je tudi dejal: «Veliki del reakcionarjev v imperialističnem taboru hoče sprožiti novo vojno proti SZ in ljudskim demokracijam, toda mednarodno razmerje sil je danes popolnoma drugačno kot je bilo pred začetkom druge svetovne vojne. Velikanski demokratični tabor napredka in miru, na čelu katerega se nahaja Sovjetska zveza, je neprimerno močnejši kot tabor imperialistov.

Koroški Slovenci bodo šli na volitve

v okviru Demokratične fronte delovnega ljudstva

CELOVEC, 13. — Pokrajinski odbor Demokratične fronte delovnega ljudstva je soglasno sklenil, da se bo demokratična fronta udeležila pokrajinskih volitev kot neodvisna politična stranka. Član izvršilnega odbora fronte Franjo Ogriz je imel na zasedanju odbora poročilo o položaju koroških Slovencev, ki se je po krivičnih pariških sklepih precej spremenil, in je dejal:

«Danes je eno izmed bistvenih vprašanj očuvati narodni obstoj slovenskega prebivalstva na Koroškem, ki je bilo vedno izpostavljeno nasilnemu ponemčevanju. V teh novih pogojih se slovensko ljudstvo ne more ohraniti drugače kot z lastno silo in s tem, da se krepko nasloni na Jugoslavijo. Demokratična fronta delovnega ljudstva bo vse storila, da združi koroške Slovence in da pritegne v svoje vrste kar največje število poštenih Avstrijcev, delovnih ljudi in pravih demokratov, ki se popolnoma zavedajo, da šovinizem in nacionalna nestrpnost služita samo tuji in avstrijski reakciji».

Jugoslavija 38 Italija 38

SPLIT, 13. — Danes je bila tukaj prva polovica plavalnega dvoboja med Jugoslavijo in Italijo. Po prvem dnevu imata Italija in Jugoslavija enako število točk. (Ocenjuje se: prvo mesto s 5, drugo s 3, tretje z 2 in četrto z 1 točko; v štafeti prvo mesto z 10, drugo s 6 točkami; enako v vaterpolu, oziroma neodločeni rezultat z 8 točkami).

Glede štirih plavalnih točk, ki so bile danes na sporedu, so se naše prognoze v včerajšnji številki našega lista izkazale za popolnoma pravilne. Tako je v prvi točki 100 m hrbtno zmagal Italijan Massaria s prav dobrim časom; Jugoslovana sta zasedla drugo in tretje mesto. V naslednji tokči, 100 m proste ženske, je prišla Italija krepko v ospredje, kajti plavalki Gamacchio (to je Slovenka Draguša Finčeva iz Ljubljane) in Tržačanka Calligaris sta zasedli prvi dve mesti. V naslednjih dveh točkah so si pa Jugoslovani z dvema dvojnima zmagama opomogli in prešli v vodstvo. Na 400 m prosto sta brata Stipetiča postavila izvrstne čase, zlasti Marijan se je zelo približal svojemu rekordu. Na 200 m prsne ženske je spet prišla do izraza velika premoč obeh Jugoslovank, čeprav Tržačanka Doratti, ki je pred nekaj dnevi postavila italijanski rekord ni zatajila. Računalo se je z zmago Italijank v štafeti 4 krat 100 m. Tekma v vaterpolu pa se je končala neodločno.

100 m hrbtno moški: 1) Massaria (I.) 1'11"2; 2) Finci (J.) 1'13"3; 3) Kvinc (J.) 1'16"1; 4) Cavari (I.) 1'18' 7.

100 prosto ženske: 1) Gamacchio (I.) 1'13"; 2) Calligaris (I.) 1'14"1; 3) Grkinič (J.) 1'17 '8; 4) Pelan (J.) 1'19"3.

400 prosto moški: 1) Marian Stipetič (J.) 4'46'4; 2) Mislav Stipetič (J.) 4'54"4; 3) Menetti (I.) 5 8"8; 4) Guerra (I.) 5'9"4.

200 prsno ženske: 1) Lavrenčič (J.) 3'14"8; 2) Kuhar (J.) 3 17"8; 3) Doratti (I.) 3'23"5; 4) Del Ry (I.) 3'26"2.

4 krat 100 m ženske: 1) Italija 4 59"1; 2) Jugoslavija 5'14"6.

Vaterpolo: Jugoslavija : Italia 2:2.

9 6:0 „Hajduk" premagal Avstralce

ADELAIDE, 13. — Jugoslovansko nogometno društvo «Hajduk» iz Splita je zmagalo v svoji sedmi tekmi na turneji v Avstraliji z rezultatom 6:0. Njegov nasprotnik je bila avstralska državna reprezentanca. Doslej je «Hajduk» na sedanji turneji dvakrat premagal avstralsko reprezentanco: v Sydneyu s 3:2 in v Melbournu s 3:0. Razmerje golov dosedanjih sedmih tekem je 28:10.

Evropski svet-lutka wallstreetskih magnatov

Svetovno napredno gibanje bo preprečilo napadalne načrte ameriškega imperializma

STRASBOURG, 13. — Posvetovalna skupščina Evropskega sveta je danes odobrila dnevni red, ki ga bo predložila odboru ministrov. Prihodnja seja bo v torek.

Še mnogo pred sklicanjem te posvetovalne skupščine je reakcionarni tisk ZDA in držav zahodne Evrope poveličeval misel ustanovitve Evropskega sveta, ki so ga prikazovali kot splošni pripomoček proti vsem zlom. Na prvi seji skupščine so se slišali sladki govori o «socialnem napredku», o «obrambi civilizacije in svobode». Toda že prve dni delovanja organizmov Evropskega sveta se je izkazalo, da so ti govori samo poizkus za varanje javnosti.

Na dnevnem redu zasedanja je tudi vprašanje enotne gospodarske politike držav zahodne Evrope, za čemer se skriva tendenca, da se odpravijo nasprotja med maršaliziranimi državami in da se jim odvzame najmanjša možnost razvijanja njihovega gospodarstva v polni neodvisnosti ter da jih popolnoma podredijo ameriškim monopolom. Organizatorji Evropskega sveta so ta svet ustvarili, da bi dokončno spremenili zahodno Evropo v kolonijo ameriškega kapitala. Wallstreetski magnati potrebujejo tako zahodno Evropo, ki naj bi bila brez vsake gospodarske in politične individualnosti in ki naj bi jo vladal «evropski parlament», ki bi ponižno izvrševal ukaze ZDA. Praktično izvedbo tega protiljudskega in imperialističnega načrta so poverili skupini politikov - lutk, ki so se sedaj zbrali v Strasbourgu. Gotovo pa je, da se anglo-ameriški ekspanzionistični načrti ne omejujejo samo na gospodarske pozicije. Ni brez vzroka, da se na zasedanju posvetovalne skupščine slišijo glasovi o politični enotnosti. Gre za «splošno notranjo in zunanjo politiko», t. j. za borbo proti demokratičnim silam v notranjosti držav zahodne Evrope, za izvedbo napadalnih načrtov ameriškega imperializma, ki jih predstavlja severno-atlantski pakt.

Hrup, ki so ga dvignili okrog zasedanja posvetovalne skupščine, naglica, s katero so jo spopolnili z novimi delegacijami (Turčija, Grčija, Island), da bi dali «množični» značaj panevropskemu gibanju, vse to potrjuje, da prekoocenaški varuhi zahodne Evrope nikakor niso gotovi o uspehu svojih načrtov. Nepremostljive ovire se postavljajo ameriškim imperialistom, ki bi hoteli popolnoma zasužnjiti zahodno Evropo. Med temi ovirami je močno gibanje za mir, za svobodo in za neodvisnost, ki združi milijona moških in žena v ZDA in v državah zahodne Evrope. Delavci vseh držav se vedno bolj zavedajo, da se prava enotnost lahko doseže samo na podlagi sodelovanja, na podlagi enotnosti med narodi, na podlagi svobode in demokracije, na podlagi čuvanja suverenosti in neodvisnost velikih in malih držav.

MONARHOFAŠISTIČNO IZZIVANJE NA ALBANSKI MEJI

TIRANA, 13. — Ministrstvo narodne obrambe Albanije je danes izdalo sledeče poročilo: Ob 3.30 dne 12. avgusta so monarhofašistične čete v številu ene brigade ter s podporo topništva ter štirih letal «Spitfire» napadle albanski teritorij v smeri obmejne točke št. 35 na odseku Biliču. Po ostrem spopadu z našimi obmejnimi stražami so sovražne sile uspele vdreti na albanski teritorij do kote 932. V protinapadu so naše enote sovražnika pregnale in ga prisilile, da je bežal vse do kote 966 na njegovem teritoriju. Se istega dne je sovražnik svoje napade na našo mejo ponovil in vdrl na albansko ozemlje. Naše čete so takoj izvedle protinapad in vzpostavile prvotno stanje. Pri teh spopadih so imeli monarhofašist več mrtvih in ranjenih.

Bramuglia je odstopil

BUENOS AIRES, 13. — Uradno poročajo, da je bila sprejeta ostavka, ki jo je podal argentinski zunanji minister Bramuglia. Do ostavke, zdi se, je prišlo zaradi nesoglasij, ki so nastala med Bramuglio in argentinskim poslanikom v ZDA Remorinom, glede pogajanj z ZDA. Bramuglja je stal na stališču, naj se pogajanja vodijo na osnovi enakopravnosti partnerjev, medtem ko je poslanik hotel, naj Argentina da Združenim državam široke koncesije.

NADALJUJE SE RAZPRAVA PROTI BIVŠIM REGENTOM V BEOGRADU

VSI OBTOŽENCI PRIZNAVAJO SVOJE PROTILJUDSKO DELOVANJE

Tudi Milan Grol in Miša Trifunović sta se izjavila za pristop Jugoslavije v trojni pakt

BEOGRAD, 13. (Tanjug). — Pri nadaljevanju razprave proti sodelavcem Pavla Karadjordjevića, kraljevima regentoma Stankoviću in Perovića, ibivšemu dvornemu ministru Antiću in nacističnemu vohunu Gregoriču je Antić izjavil, da so sklep za pristop stare Jugoslavije v trojni pakt sprejeli na nekem banketu v palači Karadjordjevića Pavel Karadjordjević, bivša regenta Perović in Stanković, bivši vladni predsednik Dragiša Cvetković, minister za zunanje zadeve Cincar Marković, profašistični člani višjih kadrov oboroženih sil in on sam.

Obtoženi Antić, ki je bil v odnosih z italijanskim vohunom Stakičem, je izjavil, da je Stakiča spravil v zvezo s Pavlom Karadjordjevićem in da ga je poslal v Rim, da vodi «zasebne razgovore» z Mussolinijem in grofom Cianom.

Obtoženi Stanković, bivši regent, izjavlja, da je vedel, da je politika ki so jo vodili Pavel Karadjordjević ter predsedniki Stojadinovićeve in Cvetkovićeve vlade, imela protiljudski značaj ter je imela namen navezati Jugoslavijo na sile osi. Zatrjuje, da je kritiziral to politiko, toda priznava, da je sodeloval za podelitev mandata za sestavo vlade Stojadinoviću in Cvetkoviću, ki sta staro Jugoslavijo navezala na države osi.

Obtoženi Danilo Gregorić, bivši komisar lista «Vreme», priznava, da je zakrivil dejanja, ki jih navaja obtožnica. Glede svojega delovanja pri odnosih Jugoslavije z državami osi poudarja obtoženec, da je bil za posredovalca pri pogajanjih med takratnim vladnim predsednikom Cvetkovićem in Hitlerjevim poslancem v Beogradu Von Herrenom glede zahtev Karadjordjevićev po Solunu. Kot tak je obvestil Cvetkovića, da je Von Herren izjavil, da bo jugoslovanskim zahtevam po Solunu v Berlinu lahko ugodeno v primeru razdelitve Grčije. Cvetković mu je odgovoril: «V tem primeru izjavljam Von Herrenu, da sem za pridobitev Soluna pripravljen pristopiti v kateri koli protibritanski blok». Obtoženi Gregorič je nato izjavil, da so se Pavel Karadjordjević in bivši regenti pred podpisom trojnega pakta posvetovali z Milanom Grolom in Mišo Trifunovićem ter s predstavniki takratnih tako imenovanih opozicijskih političnih strank. Obtoženec pripominja, da sta se takrat omenjena dva izjavila za podpis trojnega pakta.

Razprava se nadaljuje.

Narastel je uvoz SZ v ZDA

WASHINGTON, 13. — Trgovinsko ministrstvo poroča, da je izvoz Združenih držav v ZSSR in v druge države vzhodne Evrope padel od 12.700.000 dolarjev v maju na 7.300.000 dolarjev v juniju.

Ta padec odgovarja približno polovici povprečja vsakega meseca 1948 (13,800.000 dolarjev) in približno 75 odst. mesečnega povprečja prvega četrtletja 1949, (9,800.000 dolarjev).

Izvoz v Poljsko in Gdansk je padel od 4,300.000 dolarjev v maju na 2.300.000 dolarjev v juniju; izvoz v Romunijo od 1,200.000 dolarjev na 100,000 dolarjev; izvoz v ZSSR od 400.000 na 100.000 dolarjev.

Uvoz Združenih držav iz omenjenih držav pa je narastel od 8.600.000 dolarjev v maju na 10,700.000 dolarjev v juniju, kar je za okoli 18 odst. manj kot mesečno povprečje leta 1948 (13,100.000 dolarjev), toda za 23 odst. več kot mesečno povprečje prvega četrtletja 1949 (8,300.000 dolarjev).

Uvoz iz ZSSR je narastel od 4,200.000 dolarjev na 4,600.000 dolarjev. Iz Sovjetske zveze so Združene države v juniju uvozile manganove rude za 100.000 dolarjev. To je prvi uvoz te rudnine po marcu 1949.

V letu 1948 se je mesečno povprečje uvoza manganove rude sukalo okoli 800.000 dolarjev.

Skozi sito in rešeto

V coni A je v javnih službah 40 odst. vseh zaposlenih prebivalcev

Sicer smo o tem pred nekaj dnevi že pisali, toda zadeva je tako imenitna, da se jo je treba večkrat spomniti.

Gospodarsko-finančni oddelek anglo-ameriške vojaške uprave javlja v svojem poročilu za evropski odbor Marshallovega plana med drugim tudi število javnih nameščencev. V našem dnevniku smo namreč že večkrat ugotovili, da je to število izredno visoko in da va ta ogromna truma javnih nameščencev nima prav za prav kaj početi in da je vse to balast, ki ga je zapustila ranjka fašistična Italija in katerega dober del se je naklatil v Trst iz vse Julijske krajine, kjer je neslavno odigral svojo sveto italianissimo vlogo potujčevanja našega življa in ki ga je naše ljudstvo nagnalo že septembra leta 1943, t. j. točno pred štirimi leti!

Odstotek v coni A zaposlenih v javnih službah in pri javnih delih (ti bi bili sicer brezposelni- znaša celih 43 ODSTOTKOV vseh v coni A zaposlenih ljudi!

Od tega števila je samo policajev 7081. Pa nikar ne mislite, da je to vsa tržaška policija. Poročilo pravi namreč, da je to samo civilna policija, tista, ki ji še vedno pravijo «della Venezia Giulia» (kot je «della Venezia Giulia» tudi na pr. še vedno tudi itržaški italianissimi in internacionalistični seveda «partito socialista», katerega predstavniki v imenu svojega «internacionalizma» ne dovolijo Slovencem v tržaškem občinskem svetu govoriti v lastnem materinem jeziku).

Ne, poleg teh sedem tisoč in enainosemdeset civilnih policajev (zdi se da je tudi teh najbrž nekaj več!), imamo v Trstu še razne tajne in javnotajne vojaške in politične policije, ki nosijo znamenita imena kot FSS, Inteligence Service, CIC itd. poleg tistih policij s kratiko MP in dr. Koliko članov štejejo vse te policije, to seveda v omenjenem poročilu ne piše. Ve pa se n. pr. poleg drugega tudi to, da vse te policije skupaj že skoro dve leti iščejo ubijalca našega tovariša Planinška, ki so ga neke noči fašistični razbojniki zahrbtno umorili sredi samega Korza.

Kolika je dolžina železniške proge v coni A, vse napr. vsak Tržačan, t. j. tistih nekaj deset kilometrov od Trsta do Opčin in od Opčin do Nabrežine ter od Trsta do Drage. In okrog te ogromne železniške mreže je zaposlenih kar 3088 železničarjev To se pravi na vsak kilometer proge skoro 50!

I. t. d. Kogar zanimajo še ostali podatki naj si prečita tozadevni članek v našem listu z dne 10. avgusta na 4. strani pod rubriko «Gospodarstvo», kjer bo med drugim tudi izvedel, da je v Svobodnem mestu Gdansku znašal odstotek javnih nameščencev le 9,1 odst. vključno svobodne poklice!

Dolarski družinski prepiri

Ko smo pred volitvami objavili letak, ki je dokazoval, kako se sveti in nesveti dolarski možje, ki pa se oboji navdušujejo za De Gasperijevo in Trumanovo demokracijo, med seboj obtožujejo, je glasilo dolarske zveze «Demokracija» te prepire odločno zanikalo in objavljanje tistega letaka imenovalo «največjo podlost» itd.

No, v zadnji številki iste «Demokracije» pa čitamo zelo poučno in zanimivo pismo «kraškega kmeta» (!), katerega zadnji del dobesedno ponatiskujemo, zato da bo uredništvo «Demokracije» imelo ponovno priliko uporabiti izraz «podlost» in podobno. Takole piše «kraški kmet» svojemu dolarskemu uredniku:

Vprašam Vas sedaj, gospod urednik, da mi pojasnite sledeče:

1) Kdo so tisti, ki so hoteli razdor in odcepitev od prvotno enotne SDZ? Ali so to naši ljudje, ali pa zagrizeni strankarji, ki so od drugod prinesli strankarstvo k nam?

2) Kakšna je razlika med našim krščanstvom in njihovim krščanstvom?

3) Če nismo bili mi pravi krščani, zakaj so se potem oni družili z nami, obljubili sodelovanje in podpiranje?

4) Kaj naj pomeni «moderna krščansko socialna stranka»?

5) Ali ni SDZ slovenska narodna stranka na krščanski in socialni podlagi?

6) Ali je res greh igrati «Divjega lovca» na cerkvenem zemljišču, če ni uprizorjen v okviru politične stranke, ki jo oni imenujejo «krščansko socialno»?

7) Ali se ne vesele razdora in cepitve v naših demokratskih vrstah najbolj naši narodni sovražniki?

Na vsa ta vprašanja prosim jasem odgovor in še pojasnila, ker se mi zdi, da «Demokracija» že preveč molči, medtem ko nas katoliški list naravnost napada in obsoja, da nismo kristjani.

Kraški kmet

Kakor torej vidimo, ne teče samo med italijansko buržoazijo v coni A borba za korito, temveč se podobne stvari dogajajo tudi med slovensko. Pa nikar ne mislite, da bi bilo na mestu, če bi se pri tej priložnosti spomnili na narodni pregovor; Žaba je gledala, kako kujejo konja, pa je tudi ona vzdignila nogo... Kaj ne, gospoda Agneletto in Alegretto, da ne?

Italijanska industrija v krempljih ameriških trustov

V preteklem tednu je italijansko desničarsko časopisje mnogo pisalo o pomanjkanju električne energije, ki bo nastopilo v tej zimi v resnejšem obsegu kakor se je to zgodilo v prejšnjih letih od 1945 do lanske zime. Obširni komentarji o tem se dotikajo vseh mogočih namigov vlade, da bi se težke posledice pomanjkanja energije čim bolj omilile, da bi ne povzročile večjih posledic o zaposlitvi delovne sile.

Provincialni časopisi, neizvzemši «socialističnih», predlagajo donkihotske ukrepe kot n. pr., da naj bi se že sedaj pričelo po vsej Italiji z odvzemom energije za električno reklamo, naj bi se omejila že sedaj uporaba energije za privatne potrebe, za kinomatografe, nočne kavarne itd.

Toda nobeden od teh časopisov, najmanj pa demokristjanski in glasniki italijanskega kapitala ter liberalnega skrpucala, se ni dotaknil pravih vzrokov, ki dovedejo vsako leto italijansko industrijo do te težke situacije. Se manj pa so pisali, kaj naj se ukrene, da bo predvsem italijanska industrija zavarovana pred to periodično nevarnostjo, ki grozi nad 70.000 italijanskim delavcem s popolnim odpustom stotisočem delavcev pa z zmanjšanjem dnevne zaposlitve in s poslabšanjem tako težkega in neznosnega položaja italijanskega industrijskega proletariata.

Bajka o pomanjkanju vode, s katero pitajo vsako leto tudi naše prebivalstvo, je tako smešna, da jo tudi sami mogotci italijanske električne energije ne omenjajo več. Dejstvo je namreč, da tudi če bi celo božje leto nalival dež, bi na zimo imeli spet pomanjkanje električne energije iz enostavnega vzroka, ker dosedanje hidroelektrične priprave in dosedanji rezervoarji in njihove rezerve ne zadostujejo več potrebam in ker električni monopoli, ki večinoma že kontrolirani in odvisni od ameriških finančnih mogotcev, ne gradijo in nočejo graditi novih.

Spretnost, s katero ameriški trusti in monopoli manevrirajo v Evropi z industrijsko vojno, je naravnost čudovita.

Zmanjšanje ameriških trgov posebno v vzhodni Evropi, ki z naglim korakom gradi socializem postajajoč iz dneva v dan bolj neodvisna od ameriške produkcije, ki ji je bila pred drugo svetovno vojno neobhodno potrebna, je postavilo kralje ameriške industrije v obupen položaj. Marshallov plan, ki je v obliki «bratske pomoči evropskim narodom» pital evropske zapadne trge z svojimi produkti pobijajoč vse pred seboj z neverjetno nizkimi cenami, ni mogel povsem zadostiti in ne se ogniti težki gospodarski krizi, ki prav v tej fazi počenja zvijati ameriško predvsem metalurško industijo. Pred to inflacijo produktov se položaj ameriške industrije hitro slabša. V prvem trimesečju l. 1949 je ameriška industrija padla za nad 5% v primeri z zadnjim tromesečjem 1949 l. mehanična industrija za 10%, ameriško eksportirano blago je padlo za približno za 20% v primeri z lanskim letom.

Ce je po eni strani Marshallov plan, služil ameriški ekonomski in politični ekspanziji predvsem v Zapadni Evropi, pa po drugi strani brez dvoma ni mogel skriti pred evropskimi narodi svojega pravega lica: zamisel industrijskih faktorjev v Ameriki, ki naj bi imeli nalogo reševati težki položaj, v katerega je zabredla ameriška industrija in naj, vsaj v kolikor je mogoče, rešijo ameriške truste pred strašno nevarnostjo gospodarske krize, katere ne prizanašajo niti vsemogočnim ameriškim kraljem železa in jekla.

Vsidrenje ameriškega kapitala v velike industrijske komplekse, kakor so v Italiji FIAT — Montecatini, ILVA in drugi kompleksi siderurgične industrije, nima namena, da bi s svojimi kapitali pospešili produkcijo v škodo svoje lastne industrije, Ameriški kapital ima namen, ko si ji pridobil večino akcij, polagoma in po možnosti neopaženo produkcijo ustaviti ali pa jo okrniti.

Zato nam je razumljiv dogodek v lanskem letu, ko je poljska vlada naročila pri FIAT-u večje količine avtomobilov. Tedaj se je FIAT, kljub temu da ni imel naročil, dolgo obotavljal, prej kot je bilo omenjeno naročilo sprejeto. Samo pod pritiskom delovnih množic in s pomočjo razkrinkanja pred italijansko javnostjo te velike špekulacije, so morali ameriški trusti to nabavo dovoliti, «seveda v škodo ameriške produkcije».

Podoben položaj vsidranja ameriških velekapitalistov se je dogodil tudi pri produkciji električne energije, katere dober del je v rokah ameriških finančnih magnatov. Imeti v rokah vire italijanske električne energije pa pomeni imeti v rokah italijansko industrijo, njen razvoj in njeno bodočnost.

Italijanski industriji primanjkuje električna energija, od te energije pa je odvisna usoda stotisočev delavcev. Ameriški trusti, ki vladajo v Italiji na tem področju, ne bodo širili električnih naprav, da bi povišali produkcijo in odpravili tistih 6.500 milijonov KW, ki odgovarjajo skoraj 32% poletnega primanjkljaja.

De Gasperijeva vlada pa tega sektorja noče podržaviti, ker se boji zamere pri svojih gospodarjih.

Težke posledice vseh teh špekulacij pa bodo padle letošnjo jesen in zimo na pleča milijonov italijanskih proletarcev. Italijanska vlada namreč pripravlja za prihodnje mesece zaporo važnih italijanskih kemičnih in industrijskih kompleksov.

TRŽAŠKI DNEVNIK

50-letnica ustanovitve Prosvetnega društva „Lipa" v Bazovici

Junaška Bazovica bo proslavljala prihodnji teden zavidljiv jubilej. Pred petdesetimi leti so namreč Bazovci položili prve temelje svojemu kulturno—prosvetnemu delu.

Vsa življenjska pot bazoviškega prosvetnega dela je povezana s številnimi težkočami. Najprej je oživela čitalnica, ki je sicer nekaj časa delovala, vendar pa je morala zaradi notranjih trenj prenehati. Ostal je samo cerkveni pevski zbor. Pel je predvsem cerkvene nabožne pesmi in tudi narodne pesmi.

Kasneje je Hrabroslav Ražen ustanovil pevski kvartet, v katerem so peli poleg njega še Skrjanc Vinko, Grgič Andrej in Anton Cufar. Ta poslednji je še danes živa priča o delu in naporih bazoviškega kvarteta iz polpretekle dobe.

Pevci bazoviškega kvarteta so potem pod Lipo pri Urbančiču ustanovili pevsko društvo, ki so ga krstili z imenom kraja, kjer je bilo ustanovljeno. Leta 1899 so sprejeli tudi društvena pravila.

Vrste pevskega zbora «Lipa», ki je bil ob svojem nastanku sestavljen predvsem iz starejših gri, je dopolnila tudi mladina. Peli so predvsem tiste pesmi, ki jih je v svoji bogati zakladnici zapustil pokojni Ražen Hrabroslav.

Leta 1909 je društvo proslavljalo 10letnico svojega delovanja. Ob tej priliki si je društvo nabavilo tudi svojo zastavo. Slovesnosti, ki je spremljala pomembni jubilej, je dal še poseben ton nastop 24 okoliških pevskih zborov, ki so se pri nastopu predstavili z osmimi društvenimi zastavami.

24. avgusta 1924. leta je društvo proslavljalo 25letnico svojega obstoja. S tem datumom je društvo utihnilo. Edini vzrok, da je društvo prenehalo s svojim kulturnim delom, je iskati v porajajočem se fašizmu, ki je zaviral in uničil vse, kar je bilo slovenskega. Društveno delovanje je bilo omejeno zgolj na pogrebne svečanosti.

Karabinerji so skušali zapleniti celo društveno zastavo. Toda zavedni Bazovci niso dopustili, da bi tujec-fašist skrunil ono, kar jim je najdragocenejše. Odnesli so jo v Jugoslavijo, od koder so jo po vojni prenesli v Bazovico.

ANDREJ RAŽEM, PRVI PEVOVODJA IN USTANOVITELJ PROSVET. DRUŠTVA «LIPA» V BAZOVICI.

Borba upokojencev za zvišanje pokojnin

Protestne skupščine in zborovanja tržaških upokojencev v avgustu in septembru

Kakor je znano, vojaška uprava in predsedstvo cone nasprotujeta, da bi stopil v veljavo načrt za zvišanje pokojnin tržaškim upokojencem, ki ga je sestavila komisija predsedstva cone 26. februarja t. l. Po tem načrtu bi prejemali upokojenci pokojnino v višini 10 tisoč lir in družinske doklade.

Ker pa so oblasti (dr. Palutan) pozabile na svoje obljube, je teritorialna zveza upokojencev sklenila pričeti z borbo za dosego zahtev 27.000 upokojencev, ki živijo v veliki revščini. V ta namen bo organizirala sledeče protestne skupščine in zborovanja.

OKRAJNE SKUPSCINE:

V sredo 17. t. m. ob 18 v krožku Tomažič — ul. dei Leo 7. V četrtek 18. t. m. ob 18 v krožku Dugolin — ul. Ponziana 17. V petek 19. t. m. ob 18 v krožku Pisoni — ul. Castagneto 191. V ponedeljek 19. t. m. ob 20 v krožku Čermelj — ul. Biasoletto 145. V torek 23. t. m. ob 18 v krožku Skorklja — ul. Commerciale 128. V sredo 24. t. m. ob 18 v krožku Rauber — ul. Cisternone 63. V četrtek 25. t. m. ob 20 v krožku Vojka Šmuc — ul. Ospedale Militare 2. V petek 26. t. m. ob 18 v krožku Oliva — ul. Trento 2. V soboto 27. t. m. ob 18 v krožku Perossa — ul. S. Vito 3. V ponedeljek ob 18 v krožku Redivo — ul. dei Girardi 1-a. V petek 2. IX. ob 18 v krožku Mitpašič — Barkovlje. V ponedeljek 5. IX. ob 20 v krožku Skoljet — ul. del Prato 2. V torek 6. IX. ob 18 v Ljudskem domu v Skednju. V sredo 7. IX. v krožku Rinaldi — ul. Montecchi 6.

pri ropu, Valeria Floreani pa, da je pri tem pomagala. Proti vsem tem zgoraj omenjenim osebam se bo moral vršiti proces pred porotnim sodiščem najkasneje v 45 dneh. Torej konec septembra ali v začetku oktobra. Tako namreč določa predpis VU.

Bančno nakazilo za 104.000 lir je našla

Brezdvomno spada 57-letna uboga starka Massopust Libera iz ženskega zavetišča v ul. Pascoli med one redke ljudi, ki se še lahko ponašajo z ono čednostjo, ki je dandanes že prav redka, in sicer s poštenostjo. Omenjena starka je včeraj zjutraj izročila na policijski postaji v ul. Colegna bančno nakazilo za nič manj kot 104 tisoč lir. Nakazilo je izdala «Banca Nazionale del Lavoro» v Firencah. Massopustova je nakazilo našla v ulici Scussa.

Kam danes?

Nikamor drugam kakor v Plavje. Tamošnji pevski zbor prosvetnega društva priredi s sodelovanjem pevskega zbora «Vodnik» iz Doline, Komornega pevskega zbora in pevskega zbora «Cankar» iz Trsta lep koncert. Torej kratek izlet - bodisi peš ali z avtobusom - kjer se nam nudi duševni užitek. Pa tudi za dobro kapljico in za pod zob bodo preskrbeli naši zavedni Plavčani.

Zasliševanje Fajdige je končano

Policija je opravila svoje večtedensko delo, ki ga je imela z roparsko tolpo, ki je umorila uraja Vouka. V petek popoldne so končali z zasliševanjem Fajdige. Sedaj pa bodo državnemu tožilstvu predali ves material o zaslišanjih, katerega je za 12 tipkanih listov.

V roparski umor pokojnega Vouka je zapletenih pet oseb, in sicer, Bruno Pieri, Anton Falbo in Ivan Fajdiga, ki so obdolženi roparskega umora. Lidija Jamnik, poroč Allegri, je obdolžena soudeležbe

Proslava bazoviških žrtev

Kot vsako leto bo tudi letos odbor za proslavo bazoviških žrtev organiziral proslavo v spomin štirih antifašistov, ki so darovali svoje življenje na oltar svobode.

4. septembra dopoldne bo proslava v Bazovici pri spomeniku, kjer bodo govori, petje in polaganje vencev.

Popoldne bo zborovanje v Bazovici v znak padca italijanskega fašizma, kjer bodo govorniki označili pomen zmage nad fašizmom. Sledilo bo petje in recitacije. Podrobni program bo še objavljen.

Odbor

Izjava

Članek, ki je bil objavljen v časopisu «Delo» ne odgovarja resnici, ker se odbor Prosvetnega društva «Vojka Smuc» ni nikoli odpovedal pravicam do otroškega vrtca. Zato ne prevzame nobenih odgovornosti za vse, kar izjavlja in počenja Vidalijeva skupina proti otroškemu vrtcu Vicolo Ospedale Militare št. 2.

Odbor

Stavka v Tovarni strojev se nadaljuje

Delavci drugih oddelkov so obljubili stavkajočim delavcem v montažnem oddelku vso podporo

Stavka zaradi odpusta dveh delavcev, ki sta v montažnem oddelku Tovarne strojev Sv. Andreja dosledno branila sindikalne pravice, se še vedno nadaljuje. Tudi delavci iz drugih oddelkov CRDA so izrazili svojo podporo stavkajočim delavcem.

Stavkajoči delavci so se zbrali na sestanku in ponovno zahtevali, da direkcija sprejme na delo oba odpuščena delavca, ki nista dopustila, da bi neodgovorni ljudje samovoljno trgali sindikalne in politične članke z delavskih stenčasov. To dejanje je delavce tembolj razburilo, zato ker so isti ljudje, ki niso mogli prenesti na delavskem stenčasu člankov z napredno vsebino, pustili na njem članke šovinistične vsebine iz najbolj šovinističnega lista «Emancipazione».

Poleg tega so številni delavci obeh sindikalnih organizacij izjavili in potrdili, da je bilo poročilo dogodkov, ki sta jih popisala oba stražarja, namerno prenarejeno.

Ogorčenost delavcev zaradi tako grobih provokacij s strani direkcije obratov je velika. Delavci drugih oddelkov v Tovarni strojev Sv. Andreja so zagotovili stavkajočim delavcem v montažnem oddelku popolno podporo v njihovi pravični borbi.

Spominu SLAVKA ŠKAMPERLA

Jutri 15. t. m. poteka deveta obletnica tragične smrti tovariša Slavka Skamperla, ožjega prijatelja in sodelavca v borbi proti zverinskemu fašizmu tov. Pinka Tomažiča. Slavko je bil že od mladih let antifašist, ki se ni nikoli uklonil fašističnemu nasilju ter kleno vztrajal pri svojih načelih. Njegov duh še živi in nas vodi, dokler ne dosežemo vseh idealov, dokler se popolnoma ne osvobodimo.

Prosvetno društvo iz Bazovice
J A V L J A
da bo 21. avgusta t. l. proslavilo 50 letnico obstoja Pevskega društva «LIPA»

Člani vodstva ZDTV izražajo najglobljo sožalje tov. Valentinu Pregarcu zaradi nenadne izgube njegove ljubljene sestre.

Vodstvo

Ob 9 zvečer je ukradel 46 tisoč lir zjutraj ob 11 in pol so ga že ujeli

Včeraj dopoldne je uradnik Livio De Jurco, uslužben v vinski kleti v ulici Fonderia 6, opazil, da je iz lesenega predala, ki je bil zaprt z roletom izginilo 46.000 lir, ki so bile shranjene v usnjeni aktovki. Neprijetno novico je uradnik takoj sporočil svojemu delodajalcu Antonu Račiču iz ulice Pietà 37. Račič je takoj javil tatvino na policijsko postajo v ulici Caprin. Policijski agenti Codan, Vidimari in Presello so takoj prišli na lice mesta in začeli preiskavo z onimi skromnimi elementi, ki so jih imeli v rokah.

Na podlagi inormacij, ki so jih dobili, in okoliščin, v katerih je bila izvršena tatvina, so agenti takoj sklepali, da je tat človek, ki mu je bila dobro znana vinska klet. Ob 11,30 je agent Codan opazil v neki gostilni v ulici Fonderia 10 nekega 20letnega Renata Pizzija, prav tako iz iste ulice in iste hišne številke doma. Na Pizzija je takoj padel sum, ker ga je lastnik Račič označil kot svojega bivšega uslužbenca, ki je dobro poznal lokal iz lastnikove navade, ko je spravljal denar v kleti. Policist je Pizzija spremil na policijo, kjer so ga začeli zaslševati.

Skraja je Pizzi vse zanikal, ko so ga pa malo trše prejeli, je izpovedal svojo krivdo. Pizzi, bivši težak v vinski kleti, ki je še pred 15 dnevi tam delal, je povedal, da je vedno videl uranika De Jurca, kako je zvečer spravljal denar v usnjeno torbico v omaro. Po Pizzijevem pripovedovanju se ga je lotila sla po denarju, ker je živel v slabih denarnih razmerah. Načrt je izvedel v petek zvečer ob 9. Najprvo je šel na dvorišče hiše, označene s številko 8, v bližini vinske kleti; z dvorišča te hiše pa v klet s pomočjo svinjske noge, s katero je odprl vrata, kivodijo v klet z dvorišča. Ko je bil v kleti, se je polastil 46.000 lir in se odpravil v neki lokal, kjer je skupaj s svojimi prijatelji zapravil 5000 lir. Od ostalih 41.000 lir pa je včeraj zjutraj uporabil 3000 lir, 38.000 pa, kolikor mu je še ostalo, je izročil 26letnemu znancu Leviju Jakomu iz ulice Ireneo della Croce 10. Leviju je Pizzi izročil denar z naročilom, naj mu ga shrani. Policija je takoj našla Levija, katerega je izprašala. Levi je priznal, da je dobil denar, vendar pa je tega spreje) v dobri veri, ker mu je Pizzi rekel, da je denar dobil kot odpravnino od svojega bivšega gospodarja Račiča, pri katerem je delal.

Ovadeni zaradi neprevidnega nakupa

Sodnim oblastem so bili ovadeni 33-letni Ivan Pagliari, 37-letni Filip Vinci in 43-letni Riccardo Sossi, vsi doma iz Trsta. Vsi ti so bili ovadeni zaradi neprevidnega nakupa. Omenjeni so kupili 72 dihurjevih kož sumljivega izvora. Na policiji so vsi trije izjavili, da so kupili kožuhe od nekega jugoslovanskega železničarja, kateremu so naročili, naj jih prinese s seboj na Opčine. Policija pa tem vestem ni preveč verjela, ker so namreč iz železniškega tovornega voza ukradli večjo količino dihurjevih kož. Zaradi tega je policija zaplenila kože, ki jih je dobila pri zgoraj treh omenjenih moških.

Zakaj vprašujejo «zaščitniki» samo slovenske umetnike po političnem prepričanju?

Svojo ženo je hotel zažgati

Ob treh zjutraj sta se zakonca Ivanka in Josip P., prva s petimi križi in pol na ramah, drugi pa s 67-leti, začela kregati v svojem stanovanju v drevoredu XX. Septembra 87. V tem družinskem sporu, ki se je stopnjeval, je mož vrgel v ženo posodo bencina, tako da jo je vso oblil, nakar jo je hotel žgati. Prestrašena žena je na vso moč začela kričati in begati po stanovanju, tako da je utekla divjemu možu. Ta se je medtem sam javil na policiji, kjer je povedal svoj naklep.

Iz ženinega pripovedovanja so policijski agenti zvedeli, da imajo opravka z duševno bolnim možem. P. je pred nedavnim že s svojim vedenjem pokazal, da se mu meša. Zaradi tega je bil že trikrat v umobolnici. Policija je moža pridržala.

Kap jo je zadela na domu

Sinoči ob 8 in pol so bili poklicani bolničarji Rdečega križa z rešilnim avtom v ul. S. Giacomo in Monte 20-III., kjer je nenadno postalo slabo 68-letni Luciji vd. Minca. Vendar je bilo že prekasno, kajti med tem časom je Mincova že izdihnila in sicer zaradi srčne paralize.

Omejitev uporabe električnega toka, ki se prične v sredo 16. t. m.

Zaradi pomanjkanja vode ne morejo električne vodne centrale polno obratovati. Posledica tega je pomanjkanje toka. Zato je odredila vojaška uprava v Trstu omejitev uporabe električnega toka, ki se bo pričela v sredo 16. t. m.

Od 7.30 do 18.30 bodo prekinili dobavo toka ob sredah za severno polovico in ob četrtkih za južno polovico angloameriške cone. Razmejitvena črta med severno in južno cono poteka od morja, po trgu Liberta, ul. Ghega, ul. Roma, čez trg Vittorio Veneto, po ulicah Milano, F. Filzi, Valdirivo, Zonta, Torrebianca, Carducci, portici di Chiozza, Muratti, Crispi, Bellinzona, Slataper, Tarabocchia, S. Maurizio, Solitario, Parini, Pascoli, Raffineria, Sonnino, Seneni trg, ul. Ippodromo, dolina pri Rocolu.

K severni coni spadajo še občina Nabrežina - Devin, kraji Veliki Repen, Col, Repentabor, Konkonel, Bane, Trebče, Gropada, Padriče in Bazovica. V južno cono je vključen del Lonjerja in Katinare, miljska občina, kraji Ricmanje, Boršt, Draga, Boljunec, Mihael, Krogle, Dolina.

Velike potrošnike bo za dan in čas prekinitve toka obvestila družba Selveg.

Glede na poročilo, ki je bilo izdano od Vojaške uprave glede omejitve električnega toka v petek zvečer v odstavku, ki pravi, da je prepovedana razsvetljava v reklamne svrhe, dalje posredna in neposredna razsvetljava izložb podnevi in zvečer in končno še razsvetljava, ki ni neobhodno potrebna izven ali pa v notranjosti zasebnih stanovanj, javnih lokalov, izložb, trgovin in razstav je bilo včeraj izdano naknadno poročilo, ki pravi, da zaenkrat ne stopi v veljavo omejitev toka v zgoraj omenjenih primerih.

KOLEDAR

Nedelja 14. avgusta
Evzebij, Dobrina

Sonce vzhaja ob 5.03, zahaja ob 19.15. Dolžina dneva 14.12. Luna vzhaja ob 21.28, zahaja ob 10.40.

Jutri ponedeljek 15. avgusta
Vel. Smaren, Vnebovzetje

SPOMINSKI DNEVI

1941 je bil formiran prvi partizanski odred v Sremu.

1941 je bila sprejeta atlantska listina.

1942 se je pričela velika italijanska ofenziva na Rog.

1945 brezpogojna kapitulacija Japonske.

15. 1771 se je rodil Walter Scott, veliki angleški romanopisec. Umrl je 21.IX.1832.

15. 1944 zavezniška invazija v Južno Francijo.

15. — Praznik sovjetskega letalstva.

15. 1831 se je rodil GUSTAV IPAVEC, dr. medicine, daleč znan kot zdravnik za očesne bolezni. Skladal je največ moške zbore, samospeve. Njegove pesmi so preproste, toda melodiozne, segajo v srce in zato so se tako hitro razširile in tako mnogo pele. («Kje so moje rožice», «Slovenec sem», «Planinska rožca», in dr.) Vseh pesmi, ki jih je uglasbil, jih je čez 60, od katerih je blizu 40 natiskanih.

Ob 25-letnici poroke
ROZE in VALENTINA BJEKER (Lodota)
jima čestitajo sestra *Anica*, brata *Benedikt* in *Dolfo*, svakinji *Gilda* in *Anica*, svak *Mario* ter nečaki *Pino*, *Mariuči* in *Dolfič*.

Trst 14. VIII. 1949.

PRESKRBA

Dvig nakazil za testenine in evaporirano mleko. V sredo 16. t. m. naj dvignejo razprodajalci racioniranih živil in mlekarne nakazila za testenine, oziroma evaporirano mleko pri občinskem prehranjevalnem uradu.

Isto naj store upravniki podeželskih prehranjevalnih uradov pri Sepralu.

Prosvetno društvo iz Plavij
priredi danes 14. avg. 1949 ob 17 v Plavjah
okrajni pevski koncert
Sodelujejo pevski zbori iz DOLINE, PLAVIJ IN TRSTA
Okrepčila, prosta zabava, ples
UDELEŽITE SE GA!
Pevce in pevke Komornega ter Pevskega zbora «Ivan Cankar» obveščamo, da bo odhod v Plavje jutri točno ob 15 iz avtobusne postaje

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo iz Bazovice prosi tovariška prosvetna društva naj 21. avgusta t. l. ne prirejajo proslav, ker bo ta dan v Bazovici proslava 50-letnega obstoja bazovskega Pevskega društva «LIPA».

ODBOR.

Planinsko letovanje PDT na Bledu

Tudi letošnje poletje vse do 15. septembra prireja Planinsko društvo v Trstu letovanje na Bledu v Sloveniji za člane.

Prospekti, informacije in vpisovanje v trgovini Marčela Nadliška.

KINO

ROSSETTI. Zaprt.
EXCELSIOR. 15: «Čas se je ustavil» R. Milland, C. Langhton, M. O'Sullivan.
FENICE. Zaprt.
FILODRAMMATICO. 14.30: «Mehikanska maškerada» A. De Cordova, D. Lamour.
ITALIA. 14: «Poroka je zasebna stvar», Lana Turner, John Hodiak.
ALABARDA. 14.30: «Ognevita ženska» Veronika Lake, Joel Mac Crea.
IMPERO. 14: «Tolovaji» Alan Ladd, Dorothy Lamour.
VIALE. 14.30: «Nesmrtni narednik» Henry Fonda, Mauren O' Hara.
NOVO CINE. 14: «Dezerter sema» Pover, Joan Fontaine.
GARIBALDI. 14, na prostem ob 21.30 «Sporočilo Garcii» Wallace Beery, Barbara Stanwych.
MASSIMO. 14: «V senci vislice».
ARMONIA. 14.30: «Razbojniki» J. Hall, V. Mc Laglen, R. Johnson.
SAVONA. 13.30: «Bascombe, levitan» Wallace Beery, M. O'Brien.
ODEON. 14.30: «Prikazen opolnoči» Hope in P. Goddard.
RADIO. 16: «Ridolini išče zaročenca».
IDEALE. 14.30: «Bagdadski tatič». Barvni film.
MARCONI. 14.30, na prostem ob 20.30 «Groza», Charles Boyer, I. Bergman.
KINO OB MORJU. 16: «Zadnja postaja morilcev».
RADIO. 16: «Clovekoljubje», Carlo Del Poggio in Roldano Lupi.
VITTORIA. 15.30 na prostem ob 20.30 «Milredov roman», J. Grafford, J. Cott.
VENEZIA. 16: «Dama iz Cungkinga».
GRAD SV. JUSTA. 20.30: «Mehika krvi» Dolores del Rio, Pedro Armendaus.
AUSONIA. 21.30: «Notorius» Ingrid Bergman, Cary Grant. Ob 20.30 in 22.30: «Kalifornija» Deanne Durbin.
KINO V LJUDSKEM VRTU. 20.30 Jutri ob 20.30 in 22.30: «Crna nova kost», Claude Rains.
SKOLJET. - na prostem ob 20.30 «Velika ljubezen». RKO.
GOSTILNA BROCCHETTA - na prostem ob 21: «Razbojnik» A. Magnani, A. Nazzari.
KINO V NABREŽINI. Danes in jutri «Tamara, hči stepe». V ponedeljek zaprto.

IZLETI

ki jih priredi ADRIA-EKSPRESS

27. IN 26. AVGUSTA:
Trbiž, Višarje, Belopeška jezera
(odhod iz Trsta 27. avgusta ob 5)

4. SEPTEMBRA:
Bovec, Bled

11. SEPTEMBRA:
Ljubljana, Postojna

18. SEPTEMBRA:
Bohinj

24. 25. IN 26. SEPTEMBRA:
obisk velesejma v Zagrebu

Informacije dobite pri «ADRIA EXPRESS», ulica Fabio Severo 5 Telefon 29-243.

Krojaška delavnica
TRST ULICA VALDIRIVO 7
izdeluje moške obleke ženske plašče
OBRAČA, POPRAVLJA
PO IZREDNO NIZKIH CENAH

RADIO

JUG. CONA TRSTA
(Oddaja na srednjih valovih 240 m ali 1250 kc)

NEDELJA 14. AVGUSTA

7.00, Jutranja glasba. 7.15, Poročila v italijanščini. 7.30. Poročila v slovenščini. 7.45. Jutranja glasba. 8.30. Ruska lahka glasba. 9.00. Kmetijska ura (v slov.), 9.30. Kmetijska ura (v ital.) 10.00. Iz romantičnih skladb. 10.30. Dvorak: Slovanski plesi. 10.45. Iz življenja Hrvatov v Bujščini. 11.15. Melodije raznih narodov. 11.30. Pevski zbor iz Doline. 11.50. Našim ženam (v slov.). 12.00. Nedeljska glasba. 12.45. Poročila v ital. in objava sporeda. 13.00. Poročila v slov. 13.15. Glasba po željah v slov. 13.45. Glasba po željah v ital. 14.15. Pionirska ura v slov. Nato pester glasbeni spored. 17.45. Zabavna glasba. 18.15. Oddaja za podeželje v slov. 19.00. Glasbena medigra. 19.15 Poročila v ital. 19.30. Poročila v slov. 19.45. Orkester pod vodstvom Alberta Dermelja. 20.00. Mendelssohn: Simfonija št. 3 - Skotska. 20.35. Baletna glasba. 20.50. Politični pregled v ital. 21.00. Veseli večer v ital., nato ritmična glasba. 22.00. Sportni pregled v ital. 22.10. Operne arije. 22.30. Lahka glasba. 23.00. Zadnje vesti v ital. 23.05. Zadnje vesti v slov. 23.10. Objava sporeda za naslednji dan. 23.15. Glasba za lahko noč.

PONEDELJEK

6.30. Jutranja glasba. 6.45. Poročila v ital. 7.00. Poročila v slov. 7.15. Jutranja glasba. 12.00. Orkestralna glasba. 12.30. Italijanski pevski zbori. 12.45. Poročila v ital. 13.00. Poročila v slov. 13.15. Igra orkester Jugoslovanske armade. 13.35. Lahka glasba. 13.50. Sportni pregled v slov. 14.00. Prenos iz Ljubljane. 14.30. Pregled svetovna tiska in poročila v ital. 14.45. Pregled svetovnega tiska in poročila v slov. 17.45. Pester popoldanski spored. 18.15. Janaček: Godalni kvartet št. 2. 18.38. Glasbena medigra. 18.45. Glas mladih v ital. 19.00. Prenos iz Ljubljane. 19.15. Poročila v ital. 19.30. Poročila v slov. 19.45. Pevski koncert Bukovec Vilme. 20.00. Liszt: Koncert za klavir in orkester v Es-duru. 20.18. Filmska in operetna glasba. 20.50. Sindikalna vprašanja v slov. 21.00. Prenos iz Ljubljane. 22.00. Življenje jugoslovanskih narodov v ital. 22.20. Operni duetti. 22.40. Ritmična glasba. 23.00. Zadnje vesti v ital. 23.05. Zadnje vesti v slov. 23.10. Objava sporeda za naslednji dan. 23.15. Večerne melodije.

TRST II.

NEDELJA 14. AVGUSTA

8.05. Jutranja glasba. 8.15. Poročila. 8.30. Slovenske narodne pesmi izvaja na harmoniko Mario Sancin. 8.45. Iz simfoničnega repertoarja. 9.30. Kmetijska oddaja. 10.00. Prenos maše iz sv. Justa. Vmes 15. klasične glasbe. 11.15. Komorna glasba. 11.30. Pridiga. 11.45. Nedeljska opoldanska glasba. 12.45. Poročila. 13.00. Glasba po željah. 14.00. Pestra glasba. 14.40. Iz opernega sveta. 15.30. Zabavni orkestri. 16.00. Sprehodi po našem podeželju. 16.30. Lahka glasba. 17.00. To kar vsakdo rad posluša. 18.00. Ali že veste? 18.15. Lisztove skladbe. 18.40. Pesna glasba. 19.15. Orkestralna glasba predklasičnih skladateljev. 19.45. Poročila. 20.00. Z narodno pesmijo po Sloveniji. 20.30. Z domače knjižne police. 20.45. Operne arije za sopran. 21.00. Radijski oder. 21.55. Glasbena medigra. 22.15. Lahka glasba. 22.45. Poročila. 23.30. Kaj vam nudi jutrišnji spored? 23.35. Polnočna glasba.

ZVEZA PARTIZANOV TRZAŠKEGA OZEMLJA, PODSEKCIJA LONJER-KATINARA, izreka globoko sožalje staršem in sestri ob izgubi njihovega sina in brata

JUSTA SLAVCA

Lonjer-Katinara 14. VIII. 1949.

✚

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo žalostno vest, da je včeraj nenadoma izdihnila svojo blago dušo naša nad vse ljubljena

Milka Pregarc

Pogreb drage pokojnice bo v ponedeljek 15. t. m. ob 10.30 iz hiše žalosti, ulica Costalunga št. 268.

Trst 14. VIII. 1949.

Žalujoče družine PREGARC, GODINA, KARIŽ in COLJA.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so našega dragega

Karla Žniderščica (Sartorija)

spremili v tako velikem številu k zadnjemu počitku, mu poklonili cvetje ter z nami sočustvovali ob težki izgubi. Posebno zahvalo izrekamo prijateljem, ki so nosili krsto, ter domačemu moškemu pevskemu zboru.

Trst, Barkovlje 14. VIII. 1949.

Žalujoča družina ŽNIDERŠIČ ter ostalo sorodstvo.

Pevski zbor „Lipa" iz Bazovice (1934)

FRANČIŠEK S. FINŽGAR

Pod svobodnim soncem

ILUSTRIRA M. BAMBIČ

31

Prav kratko pred ovinkom se Got nagne. Od stranke višnjevih se dvigne krik groze. Tisoči so se zagrabili za glavo in si pulili lase. Vse izgubljeno! Zatisnili so si oči. Zeleni pa so zadivjali od veselja, metali vence proti konjem in kričali: Zmaga, zmaga! A tedaj se zabliska prav na ovinku Gotu nož v rokah. Prerezal je vajeti. Sproščeni arabci so zdivjali. Kar padli so proti ovinku, zadeli kapadočane in jih odbili na stran, v tem je počil prvič Gotov bič, še trenutek, dva, trije udarci, Teodora je zmagala.

Ozračje se je streslo od vzklikov nad hipodromom, da je onemelo šumenje morja in valov, in sonce bi zatemnelo od cvetja, ki se je vsulo v areno na čast zmagovalki Teodori, veliki despojni.

Carica se je smehljala in pila iz čaše slavohlepja. Signali so zadoneli in klicarji so na vseh krajih naznanjali uro odmora in pogoščenje velike despojne, zmagovalke. Katisma se je izpraznila, dvor je odšel po hodniku v palačo, ki je stala tik za hipodromom.

Azbad je spremljal Ireno:

«Svet še ni nosil carice, kot je despojna!»

«Njena vsemogočnost zmaguje povsod!»

«Irena, tvoje lice je kakor zarja! Ti ljubiš zmagovalce».

«Jaz ljubim junake! Moj oče je bil in živel kot junak in padel kot junak! In moj stric je junak! Trdnjava Taperos je varna, odkar jo brani on!»

«Oj, Irena, tvoje besede so, kakor bi govoril prerok, in tvoj glas je Davidova harpa! Vsa si naša, hčerka bizantska! Se kaplje krvi ni v tvojem rožnatem telesu ne v tvoji duši, ki bi jo bila prejela od matere barbarskega rodu!»

«Rod moje matere je rod slavnih starešin onstran Donave».

«A vendar so barbari».

«Pa v Kristu bratje.»

«Tudi Krist ni poslal apostolov barbarom. Rimu je dal luč!»

«Pa je le rekel: Učite vse narode».

«Pustiva evangelij, Irena. Naj se pravdajo menihi. Irena, ti ljubiš zmago — in zmagovalce!»

«Ljubim junake zmagovalce!»

«In če zmaga Azbad vse lokostrelce, Irena, ali ga boš ljubila?»

Deklici zagori lice v krvi, a hipoma pobledi.

«Irena, ljubila ga boš, reci, povej! Uril sem se in se postil, hodil sem zgodaj spat, vse zate, da me veča hipodrom, da me nagradi cesar, in vse vence in vso nagrado in carsko milost položim k tvojim nogam, Irena. Povej, ali boš ljubila Azbada?»

«Ljubila bom junaka zmagovalca».

Ustnice so se ji tresle. Prišli so v palačo. Ločila sta se.

Justinijan je šel s Teodoro v slonokoščeni dvorec. Ko sta bila sama, je objel kronani despot zemlje svojo ženo, hčerko medvedjega hlapca, javno hotnico Aleksandrije, Damaska in Bizanca, ter ji v solzah šepetal:

«Ti mogočna, ti zmagovalka, edina, najsvetejša, najdražja in najzvestejša svojemu carju».

«Justinijan, hočem, da so poslej odprta vsa vrata v palači Epafroditu, da sije nanj vsa tvoja milost. On mi je podaril konje!»

«Ti si velela — ti mogočna. Zgodilo se je!»

Teodora je takoj odposlala v cirkus dvornega tajnika, ki je nesel Epafroditu prstan in z njim pergament s podpisom Justinijana. In ko se je tajnik vrnil, je oznanil, da sipije Epafrodit v areno s periščem zlate statere in poživije pretepajočo se množico, da vzklika: «Mnoga leta despojni!»

Ko se je dvor okrepčeval, so klicarji oznanjali v cirkusu, da vabi despot zemlje in morja vse narode v tekmo z lokom. Sredi spine so postavili drog. Na vrhu so priklenili na srebrno verižico velikega kragulja. Upravda je določil za tistega, ki ga ustreli na bežečem konju, službo med palatinci in visoko odliko. Lokostrelci so odločili zmago Belizarju, zato naj bo plačan in slavljen lok.

Epafrodit je poslal Melhiora do Radovana in Iztoka. Naročil je, da mora Iztok tekmovati. Stavil je nanj že visoke vsote. Prijigral je pri dirki silo denarja in stava mu je bila zabava. Vse je stavilo na Azbada, ki je slovel za najboljšega lokostrelca. Epafrodit jim je nalašč kljuboval in stavil na svojega gosta Iztoka.

(Nadaljevanje sledi)

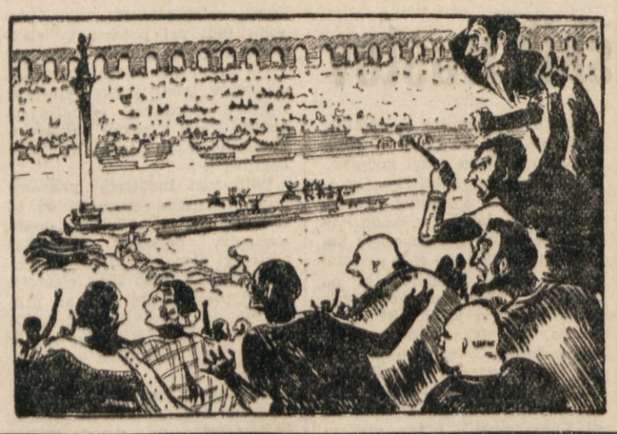

Kopališče Sv. Nikolaj
V ponedeljek 15. avgusta 1949 nedeljski urnik voženj

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

SINDIKALNI PLENUM V IZOLI

Več načrtnosti pri sindikalnem delu

Plenum je zasedal ob prisotnosti večine članov komitejev sindikalnih podružnic Kopra, Izole in Pirana.

O gospodarskem položaju našega teritorija je govoril tovariš Gino. V proizvodnji in pri gradnji so bili doseženi zelo lepi uspehi. Toda kljub temu ne moremo trditi, da ni bilo pomanjkljivosti v naših sindikalnih organizacijah. Kmečki sindikati niso uspeli pri organizaciji popolne uprave v vseh sindikalnih podružnicah. Delalo se je tudi brez plana za kulturno ideološko delo, kar je imelo za posledico, da smo na tem polju nekoliko zaostali. Nujno je, da prevzamejo odgovornost pri izvajanju novih nalog dobri člani podružnic. Treba je do skrajnosti izrabljati sistem tekmovanja, pa naj bo brigadno ali posameznikov. Saj je vendar znano, da je ta način dela najboljši, česar se zavedajo vsi delavci, zavedajo se, da bo ta način dela mnogo pripomogel pri uresničevanju enoletnega gospodarskega načrta. Veliko pažnje je treba posvečati normam, ki morajo biti realne. Tudi sindikalni tisk bomo morali še bolj razširiti, če hočemo, da se bodo delavci pravočasno seznanili z navodili in se s tem kulturno-ideološko učili. Poslušalci so z navdušenim ploskanjem prekinjali govornika.

Za tem je sledila diskusija, ki se je dotaknila problematike posameznih sindikalnih podružnic. Poudarjala je, da imamo nekatere delavce, ki ne razumejo, oziroma nočejo razumeti, da se bodo življenjski pogoji izboljšali samo takrat, ko bomo pospešili proizvodnjo. Pogoste odsotnosti nekaterih delavcev se opažajo na gradilišču v Semedeli, pri Edilitu in v tovarni Arrigoni v Izoli. Nekateri prihajajo na delo pozno, drugi zapuščajo delo iz razlogov, ki so za nas neopravičljivi. Diskusija se je dotaknila tudi vprašanja delavskih stanovanj. V Kopru, Izoli in Piranu je mnogo delavcev, ki živijo s svojimi družinami v skrajno slabih higienskih prilikah. Drugi morajo delati na desetine kilometrov oddaljenih gradiliščih, kar se pozna pri disciplini, negativno vpliva na delavčevo sposobnost za dnevno delo in navsezadnje pri kulturno ideološki vzgoji.

Vse te težkoče bomo odpravili. Ljudska oblast je določila precejšnjo vsoto za delavska stanovanja, ki se bodo gradila v Kopru, Izoli in Piranu. Sindikalne organizacije bodo morale pri reševanju teh problemov vsestransko pomagati, in ne sme biti vseeno, če se to ali ono stori letos, ali pa v prihodnjem letu. Sindikalne organizacije morajo še pred pričetkom del organizirati delovne brigade. V diskusiji so nekateri delavci izjavili, da ni prav, da imajo v Kopru udobna stanovanja na razpolago tisti, ki ne delajo, ki živijo na ramenih delovnega ljudstva in klevetajo ljudsko oblast. Kdor prebije leta življenja na sprehodih, se bo v bodoče sprehajal nekje zunaj, kajti stanovanja, v katerih živijo lenuhi, bodo dodeljena delavcem.

Sprejet je bil tudi sklep, da dobijo delavci za polovico odrezkov mlečnih nakaznic ribe po nižji ceni.

Plenum je kritiziral podružnico «De Langlade», ki ni poslala na plenum svojih predstavnikov. Člani te podružnice se bodo v bližnji bodočnosti gotovo pritoževali, ko bodo spoznali, da imajo večje težave kot ostale podružnice, ki so imele predstavnike na plenumu. To velja tudi za podružnico «Arrigoni», katere predstavnik je še pred diskusijo zapustil zasedanje. Po živahni diskusiji je spregovoril tov. Agrinisa, ki je voščil vsem podružnicam mnogo uspehov pri njihovem nadaljnjem delu. S tem je bilo zasedanje zaključeno.

Dijaški dom v Portorožu

Kdor želi biti v šolskem letu 1949-50 v Dijaškem domu, mora vložiti pri upravi doma najkasneje do 15. avgusta 1949 prošnjo na predpisanem obrazcu. Po tem datumu prispele prošnje se ne bodo upoštevale.

Prošnji je treba priložiti:

1) Overovljen prepis zadnjega šolskega spričevala;

2) izjavo staršev o zmogljivosti plačevanja.

Vsi prvošolci, oziroma tisti, ki želijo vstopiti na novo v Dijaški dom, morajo poleg naštetega priložiti še:

a) Rojstni list;

b) Zdravniško spričevalo.

Dijaki, ki ne morejo sami plačevati celotne oskrbnine, naj prav tako do 15. avgusta vložijo pri upravi doma prošnjo za dodelitev štipendije. Prošnja mora biti kolkovana z 10 dinarji, treba ji je priložiti izjavo o premoženjskem stanju, potrjeno od krajevnega LO. Naslovljena mora biti na Istrski okrožni ljudski odbor, odsek za prosveto, referent za dijaške podpore, v Kopru.

Uprava Dijaškega doma v Portorožu

Babiči

Padlim borcem NOB izkazujemo čast

Prosvetno društvo v Babičih je imelo 12. avgusta svoj občni zbor, na katerem si je zbralo posebno ime. Po raznih predlogih kakšno ime. Po raznih predlogih, kakšno pristali končno soglasno na predlog tajnika krajevnega ljudskega odbora, naj se imenuje naše društvo po zaslužnem in za domovino padlem borcu, ki se je med prvimi v vasi udeležil partizanske borbe, in sicer Beliču Miru. Tako je prejelo prosvetno društvo primek «Belič Miro».

Na tem občnem zboru so bile izvedene tudi volitve. Prisotni so posebno odločno zahtevali, da se več ne izvoli Sabadin Angela, ker je s tem, da je šla na delo v Trst pokazala, da ji ni mar za naše kulturno delo in za izgradnjo našega gospodarstva.

Novo izvoljeni odbor je takoj sklenil, da še prihodnji teden ustanovi pevski zbor, še v tem mesecu po lastno dramsko družino. Vsi člani so namreč izrazili svojo voljo, da se poživi prosvetno delo v vasi in da bo vsakdo po svojih močeh prispeval za dosego zadanih si nalog.

Skrb sindikatov za delavce

Že ponovno smo naglasili, da se z razvojem našega gospodarstva in dvigom naše proizvodnje od dneva do dneva izboljšuje življenjska raven delavstva. Ljudska oblast je za dosego tega cilja storila in žrtvovala že mnogo. Tako je poleg zajamčene preskrbe s sodelovanjem komisije za prehrano poskrbela za to, da se delavcem v našem okrožju omogoči in olajša nabava tistih živil in predmetov, ki so bili do sedaj v prosti prodaji po višjih cenah.

Tako si delavci lahko nakupijo sveže ribe z odrezkom ML-V št. 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309 živilskih nakaznic za mleko (ML). Vsak odrezek predstavlja vrednost 20 dinarjev. Na ta način delavec, ki bo kupil na primer za 100 dinarjev rib, ne bo plačal celotnega zneska, temveč samo 80 dinarjev, ostalih 20 dinarjev pa bo plačal s tem, da bo namesto denarja izročil en odrezek LM, ki predstavlja protivrednost 20 dinarjev.

Prav tako je ljudska oblast zadnje dni poskrbela, da bodo sindikalne podružnice prejele za svoje člane 2000 stotov krompirja po 2 dinarja kilogram.

V tem trenutku se pripravlja izdaja posebnih živilskih knjižic, ki bodo omogočile delavcem nabavo drv, premoga in živil.

Vsi ti ukrepi dovolj jasno kažejo, kako se tudi sindikalne organizacije zavzemajo za to, da izboljšajo čim bolj življenjske pogoje našega delavstva.

Množični sestanek borcev in aktivistov v Babičih

Na množičnem sestanku borcev in aktivistov, ki je bil pred dnevi, so razpravljali o partizanskem taboru, ki bo danes in jutri pod Boršto m.

Tovariš iz Kopra se je v lepih besedah spomnil na težke, toda junaške dneve, preživete v času osvobodilne borbe in obrazložil pomen partizanskega zborovanja. Da bo čim bolj uspelo, so vsi navzoči sklenili, da se bodo udeležili prostovoljnega dela pri pripravah za zborovanje.

Po končanem sestanku so ob velikem zadovoljstvu odmevale partizanske pesmi. Drugi dan ob 6. uri je krenilo 32 članov Zveze partizanov, med njimi tudi 65-letni Babič Jože in 44-letni Bržan Karl, na delo. Za njimi je prišlo še 9 tovarišev, tako da je bilo vseh skupaj 41. Na delu niso pohajkovali, temveč hiteli in tekmovali med seboj, kdo bo napravil več.

Omejitev električnega toka zaradi pomanjkanja vode

VUJA je na predlog oddelka za industrijo okrožnega LO določila, da se v ponedeljek 15. avgusta, glede na pomanjkanje vode za pogon električnih central, uvede omejitev porabe električnega toka in sicer:

Za mesto Koper: Ukinitev električnega toka se bo izvajala vsak ponedeljek in torek od 8. do 12. ure.

Za mesto Izola: Vsak ponedeljek, torek in sredo od 8. do 12. ure, in vsak četrtek, petek in soboto od 10. do 12. ure.

Za mesta Piran, Buje in Novi grad: vsak ponedeljek in torek od 8. do 18. ure.

Za mesto Umag: Vsak ponedeljek in torek od 8. do 15. ure.

Zaradi nastale suše je ta ukrep umesten in opravičen. Zato pozivamo vse prebivalstvo zgoraj navedenih krajev, da se tega ukrepa točno držijo, saj je v korist skupnosti.

AVTOBUSNA PROGA Koper - Portorož in nazaj

Avtopodjetje «Adria» je upeljalo avtobusno progo iz Kopra v Portorož in nazaj. Vozni red ob delavnikih je sledeči:

Odhod iz Kopra ob: 8.30, 13, 15, in 17.30 uri.

Odhod iz Portoroža ob: 6.15, 9.30, 14, in 16.30 uri.

Vozni red ob nedeljah in praznikih samo na željo pa je ta:

Odhod iz Kopra ob 21. uri.

Odhod iz Portoroža ob 19.30 uri.

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

Molk okrog deželne avtonomije

Kako si goriški Slovenci zamišljamo pravo sožitje

V začetku prejšnjega meseca so se sestali predstavniki raznih strank, da bi se pogovorili o akciji za priključitev červinjanskega okraja k goriški pokrajini. O tej stvari smo že pisali in omenili tudi, da so organizatorji tega sestanka, kakor običajno «pozabili» povabiti k pomenku tudi predstavnike Slovencev, kakor da bi morda živeli kje na luni in ne na Goriškem.

Od takrat je zopet padlo to vprašanje v pozabo, to pa verjetno zato, ker sedanji režim noče, da bi se preveč govorilo o pokrajinskih in deželnih razmejitvah, in so to pokazali tudi z nedavnim protiustavnim ukrepom, s katerim so zopet za nedoločen čas odložili problem deželne in pokrajinske uprave, ki sta med seboj tako tesno povezani.

Toda s tem da vlada skuša pokopati ali vsaj odložiti to pereče vprašanje, pa mora tembolj zahtevati njegovo nujno in pravilno rešitev vse delovno ljudstvo, in predvsem mi Slovenci, ki imamo svoje manjšinske pravice tesno povezane z deželno avtonomijo goriške in videmske pokrajine. To je potrebno zlasti zato, ker je nemogoče govoriti o krajevni samoupravi in o političnih ter kulturnih svoboščinah našega ljudstva, dokler nas bo tlačila svinčena mora sedanjega nedemokratičnega vladnega varuštva, ki ga izvajajo s prefekturo in pokrajinsko upravo.

Jasno je, da bi današnja vlada rada izmaličila tiste deželne svoboščine, ki so določene v ustavi. To so pokazali že pri sestanku deželnega odbora pred nekaj meseci v Vidmu, kjer smo lahko videli zgled in primer raznih nedemokratičnih rešitev tega vprašanja, kakor so jih izvedli drugod, kot n. pr. v Val d'Aosta. Če vzamemo vprašanje s tega vidika, je nemogoče reševati tudi zadevo priključitve červinjanskega okraja k goriški pokrajini, ne da bi prej dosegli popolno upravno avtonomijo v pokrajinskem in deželnem merilu, v katerih bi bile primerno zajamčene pravice slovenske narodne manjšine v obeh pokrajinah in bi dobili naši zastopniki pri upravi tisto mesto, ki nam po vsej pravici pritiče.

Popolnoma bi moralo prenehati tudi tisto podtalno in na pol prikrito preganjanje Slovencev, kot da bi bili mi neki manjvreden del prebivalstva, ki je samo od velikodušnosti «višje rase» odvisno če sme živeti na tej zemlji, čeprav smo bili Slovenci doma tukaj mnogo stoletij prej kot večina predstavnikov te samozvane višje rase. Sedaj pa vidimo, da se take kvarne mržnje ne samo dovoljujejo, ampak tudi podpirajo, kjer koli je to pod eno ali drugo pretvezo mogoče in celo na sodišču, ki ne postopa povsem nepristransko, kadar gre za tožbo med Slovencem in Italijanom, ki se opira na to svojstvo.

Mnogo Slovencev je zaradi tega še vedno pod mučnim vtisom represalij, ki smo jih že večkrat morali pretrpeti in si dostikrat ne upajo niti govoriti v svojem jeziku, kaj še le, da bi manifestirali svojo kulturo in svoje prosvetno življenje. Zato vidimo po goriških zidovih z redkimi izjemami samo italijanske lepake in oglase, po slovenskih knjigarnah v izložbah samo italijanske knjige, čeprav prodajajo v njih tudi slovenske, ki imajo morda še bolj okusno opremo. Prav tako čujemo po slovenskih trgovinah in lokalih, da se pogovarjajo gospodarji z uslužbenci ali slovenskimi gosti v tujem jeziku, da bi «ne razburili duhov».

Tako je na Goriškem, da ne govorimo o Slovenski Benečiji, kjer vladą pravi turški režim in imajo trikoloristi in drugi razbojniki proste roke, da lahko strahujejo in pobijajo slovensko rajo po svoji milj volji.

Oblasti kaj rade govore o pomirjenju duhov, ki ga pa kaj rade zamenjujejo z mirom, kot nastane po hudi bitki na bojnem polju sredi mrličev. Toda to «pomirjenje» je podobno onemu za časa fašizma, ko je bilo vse v redu in površni opazovalec ni opazil trpečega ljudstva, ki je vzdihovalo pod svinčeno kapo.

Ne, gospodje, pravo pomirjenje bo za naš šele takrat, ko bomo lahko svobodno in brez strahu nastopali v javnosti in nam bodo ne samo na papirju, ampak tudi v praktičnem življenju dane in spoštovane tiste prabice, ki nam gredo kot enakopravnim in enakovrednim državljanom in ne bo lahko vsak paglavec metal kamenje za človekom, ki bo govoril ali čutil po slovensko. Ko bo torej urejena deželna in pokrajinska uprava na tej podlagi in se bo v tem pravcu prevzgojilo tudi italijanske sodržavljane, da bodo pozabili na razne šovinizme, šele tedaj bomo na poti k pravemu in res tvornemu sožitju, ko se bomo vsi počutili res kot doma, v svoji deželi. Do tega smo sedaj še zelo daleč, vendar je mogoče, če se hoče.

„Cognaca" ni v Italiji

Zveza trgovcev v Gorici obvešča vse zainteresirane člane, da je tudi senat odobril pogodbo sklenjeno s Francijo za zaščito izvirnih imen in nazivov nekaterih proizvodov.

Ta pogodba bo stopila v veljavo, čim bo objavljena v uradnem listu. Po tem sporazumu naziv «Cognac» lahko nosijo izključno tisti proizvodi, ki jih proizvajajo v deželi Cognac. Za italijanske proizvode se bo lahko rabilo naziv «Arzente» ali «Italia Brandy», ali «Brandy italiano».

Kava in sladkor proste cone

Trgovska zbornica v Gorici sporoča:

Z dne 16. avgusta se bo pričelo razdeljevanje sladkorja in kave za vse potrošnike iz Gorice in Sovodenj, ki imajo nakaznico za živila proste cone. Omenjeni potrošniki bodo prejeli po 1 kg sladkorja na račun obroka za mesec avgust in sicer na odrezek št. 10; 400 g surove ali pa 320 g pražene kave na odrezek št. 11. Razdeljevanje se bo brez nadaljnjega zaključilo 5. septembra. Vsi trgovci na drobno naj dvignejo na Trgovski zbornici nakazila za to blago.

EMIGRACIJA V BRAZILIJO

Pokrajinski urad za delo v Gorici obvešča vse zainteresirane, da je po navodilih ministrstva dela pričel te dni s sprejemanjem prošenj za emigracijo v Brazilijo. To prošnjo lahko predložijo vsi tehniki vsake delavske kategorije.

Največję povpraševanje je po inženirjih, strokovnjakih, tehničnih risarjih, agronomih, usposobljenih delavcih itd.,

V prošnjah morajo biti navedeni vsi osebni podatki prositelja in jo je treba predložiti na pokrajinski urad za delo-urad za emigracije.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V goriški mestni občini je bilo od 7. do 13. avgusta t. l. 12 rojstev, 8 primerov smrti, 6 porok in 9 vknjiženih porok.

Rojstva: Poggiaro Fulcij, Foglia Magdalena, Primožič Jožef, Brezigar Lucijan, Zaharija Julijan, Pavletič Jurij, Uršič Humbert, Leban Jožef, Chiarj Peter, Chiarj Pavel, Masci Enzo, Leopoli Julijana.

Smrti: 60-letni zidar Bregant Bellino, 22-letni delavec Bregant Alfred, 72-letna gospodinja Ferfolja vd. Krivec Ana, 76-letna gospodinja Klette Leopolda, 55-letna natakarica Luis Helena, 1 dan stari Uršič Humbert, 2 uri stari Brezigar Lucijan, 3 mesece stara Sittar Jožica.

Poroke: častnik ital. vojske Russo Anton in gospodinja Vianello Silvana, odvetnik dr. Cesar Devetag in lekarnarica Cusulin Lionella, slaščičar Osbat Rihard in gospodinja Pavlin Lucija, trgovec Zitter Anton in gospodinja Jarc Karolina, mehanik Demarchi Aldo in gospodinja Peruch Arieda, inženir. Bavdaž Karel in učiteljica Laner Bruna.

Vknjižene poroke: slikar Bianchini Angel in tkalka Dilena Jolanda, električar Vellini Leopold in gospodinja Kerševan Marija, uradnik Moratti Lino in gospodinja Soranzio Alice, uradnik Uršič Alfred in gospodinja Cianj Mara, orožniški brigadir Giulietti Ivan in gospodinja Capelletti Terezija, učitelj Gabrijelčič Gabrijel in zasebna uradnica Tinta Danjela, kmet Drufovka Karel in gospodinja Venika Srečka, brigadir Tortorici Jakob in šivilja Anselmi Armida, policist Degano Jožef in uradnica Pillon Marija.

Razvoj prosvetnega dela v goriškem okraju

Sedaj deluje 67 knjižnic, ki imajo 15.000 knjig - Živahno prosvetno življenje in kulturna tekmovanja

V zadnjih mesecih je tudi v goriškem okraju odšlo mnogo mladine in članov OF na razna dela, ali pa so se za stalno vključili v število industrijskih delavcev. Zaradi tega je na kmetih prešlo težišče dela na tiste, ki so ostali doma. Kljub temu pa so v goriškem okraju našli še vedno dovolj časa za kulturno delo, ki ni samo ostalo na dosedanji višini, ampak je napredovalo.

V prvem polletju so se poživili kulturno-prosvetni sveti; osnovana so bila nova izobraževalne društva v Rihemberku in Dornbergu, v Anhovem in v Ajdovščini. V teh šestih mesecih je bilo v okraju 35 gledaliških prireditev, 12 pevskih in 9 godalnih koncertov. V okraju dela sedaj 75 prosvetnih svetov, in skoro pri vsakem so ustanovili tudi gasilsko družino. Pevskih zborov je 36 in godb 21, med katerimi jih je 13 na pihala in 7 salonskih orkestrov. Mladina v Solkanu pa si je uredila svoj posebni tamburaški zbor.

Sedaj posluje v okraju 67 knjižnic, ki imajo skupno okrog 15.000 knjig. V tem času so bile na novo ustanovljene knjižnice v Kostanjevici na Krasu, Ozeljanu, Kojskem in v Vipolžah. V Kanalu in drugih krajih pa so knjižnice obnovili in sedaj nameravajo ustanoviti še okrajne ljudske in študijske knjižnice.

Največ knjig ima knjižnica v Ajdovščini, ki jih šteje preko 1200, kmalu za njo pa pride Podraga v Vipavski dolini, ki jih ima 940. Okrajni knjižničarski aktiv nudi svojo pomoč vaškim knjižničarjem pri izbiri in nakupovanju novih knjig. Kako domačini radi posegajo po knjigah, nam priča tudi delovanje knjižnega trga. Mladinska knjiga v Solkanu in njena podružnica v Dobrovem v Brdih sta prodali v prvih šestih mesecih tega leta okrog 10.000 knjig je letos narastlo število naročnikov za Prešernovo knjižnico v primeru z lanskim letom.

Samo v obmejni vasici Zapotok so se n. pr. naročili na to knjižno zbirko kar vsi vaščani. V Anhovem lani ni bilo niti enega naročnika, letos pa jih je 50 in tudi v Kanalu so dvignili število od 80 na 103 naročnike.

Za dvig kulturne ravni primorskega ljudstva je bilo organiziranih tudi 10 izobraževalnih tečajev, ki jih je obiskovalo okrog 300 slušateljev. Poleg teh je bilo letos še 19 dopolnilnih tečajev za tiste mladince in mladinke, ki so obiskovali samo italijansko šolo. Na ta način je ljudska oblast dosegla po še ne dveh letih od priključitve, da v okraju ni več človeka, ki bi več ali manj ne obvladal slovenskega pismenega jezika, katerega je fašizem hotel izkoreniniti iz vse Primorske. Ljudska univerza v Ajdovščini je imela v teh šestih mesecih 300 poljudno-znanstvenih, 9 gospodarskih, 9 zdravniških in 7 literarno-zgodovinskih predavanj, katerih se je udeležilo okrog 5000 poslušalcev. Za to svoje delo je dobila priznanje tudi od ljudske prosvete Slovenije. Podobne ljudske univerze nameravajo v kratkem odpreti tudi v Sempetru, v Solkanu in drugih večjih krajih tega okraja.

Da bi se kulturno-prosvetno delo na vasi še bolj razširilo in poglobilo, je bilo v juliju razpisano dvomesečno tekmovanje, ki se bo zaključilo 1. septembra. V kmečkih obdelovalnih zadrugah in tudi v industrijskih središčih organizirajo kulturne dneve s tekmovanjem najboljših pevskih zborov; dramskih družin, folklornih skupin, glasbe itd. Najboljši tekmovalci prejemajo denarne in knjižne nagrade. Kot prva je začela s tekmovanjem kmetijska zadruga v Rihemberku z uspelim pevskim koncertom, na katerem je nastopilo šest pevskih zborov in o katerem smo prejšnji teden poročali v našem listu. Podobno tekmovanje organizirajo tudi v Prvačini, v Ajdovščini, v Kanalu in še po nekaterih drugih večjih krajih Goriške.

Dobili so stanovanje

Včeraj zjutraj so podelili ključe novim stanovalcem ljudskih hiš št. 15, 15-a, 17, 17-a, 19 in 19-a, ki so jih pred kratkim zgradili v bližini Standreža. Stanovalci hiš št. 13 in 21 bodo njihova stanovanja lahko zasedli čez nekaj tednov, ker se v njih sedaj izvršujejo zadnja dela.

Zaradi slinavke zaprt mejni prehod

Pretekli petek so jugoslovanske obmejne oblasti zaprle prometu mejni prehod št. 115 pri Steverjanu. Blok so zaprli, ker se je v njegovi bližini na jugoslovanski strani pojavila med živino slinavka.

KINO

VERDI, 14.30: «Ujetnik otoka morskih volkov», W Baxter.

VITTORIA, 15: «Ciganska karavana», C. Boyer in L. Young.

CENTRALE, 15: «Lepotica Jukona», R. Scott.

MODERNO, 14.30: «Viljem Tell», G. Cervi.

EDEN, 14.30: «Roparji El Pasa», R. Scott.

ODEON, 14.30: «Tudi danes je spomlad», E. Rajnes.

Na gradu, 21: «Pet ženskih obrazov», P. Serrador.

Današnji spored športnih prireditev

Zveza društev za telesno vzgojo v Kopru je določila za danes 14. avgusta prav lep športni spored. Glede na poletno sezono je tudi to pot polagala večjo pažnjo raznim športnim panogam v plavanju in kolesarstvu. Oba ta športa imata ravno v Istrskem okrožju velike možnosti za razvoj. Pobudo ZDTV moramo ne glede na ostale momente, ki pridejo v poštev pri množični vzgoji naše mladine, prav toplo pozdraviti. Delovanje ZDTV je zaradi njene vsestranosti po naših vaseh in mestih že tako močno odjeknilo, da si ne moremo predstavljati tedna, v katerem ne bi bilo večjih in številnih športnih prireditev v naši coni.

KOLESARSTVO: Na progi v Semedeli bo važna in zanimiva tekma, pri kateri bodo sodelovali najboljši kolesarji STO-ja. Tekma bo organizirana v dveh skupinah in sicer: ob 15 za začetnike na 21 km dolgi krožni progi, tako da bodo tekmovalci napravili 6 krogov; ob 16.30 bo tekma za diletante na 87 in pol km dolgi krožni progi, pri kateri bodo prevozili tekmovalci 25 krogov.

Določene so bogate nagrade za prvih deset zmagovalcev.

PLAVANJE — UMAG: Ljudske tekme, dostopne za vsakogar.

Moški do 15. leta: 100 m prosto, 400 m prosto, štafeta 4 x 100 m prosto.

Moški od 16. leta dalje: 100 m prosto, 400 m prosto, štafeta 4 x 100 m prosto.

Ženske do 15. leta: 50 m prosto, štafeta 4 x 50 m prosto.

Ženske od 16. leta dalje: 50 m prosto, štafeta 4 x 50 m prosto.

Ljudske regate z ribiškimi barkami na vesla: 1000 m in 1500 m.

PLAVANJE — PIRAN: Ljudske tekme, dostopne vsakomur:

Moški do 15. leta: 100 m prosto, 400 m prosto, štafeta 4 x 100 m prosto.

Ženske do 15. leta: 50 m prosto, štafeta 4 x 50 m prosto.

Ljudske regate z ribiškimi barkami na vesla: 1000 m in 1500 m.

ODBOJKA: Za okraj Buje pa se bodo pričele ob 9 tekme za prvenstvo «Bratstvo in enotnost» v odbojki. Prvi dan bo sodelovalo šest vrst: Buje sindikati, Športni krožek Buje, Novi grad, Umag, Dalja in Športni krožek Sv. Marija na Krasu.

TEK: V KOPRU BO NOČNA TEKMA V TEKU. Ta tekma, pri kateri bodo sodelovali naši najboljši atleti, se bo pričela ob 19 na stadionu v Kopru, kjer bo start. Tudi to bo prava ljudska tekma, katere se lahko udeleži vsakdo, ki ljubi ta šport.

NOGOMET: Kljub pasjim dnem, ki so bili ravno zadnje dni v Burulih in se znajo ponoviti tudi v nedeljo, bomo imeli tudi zanimivo srečanje med kombiniranim moštvom Buroli-Buje-Brtonigla proti Kopru. Na obeh straneh bodo tekmovali najboljši nogometaši. Ker gre za prvenstvo med okrajema Buje in Koper, bo potek igre gotovo zelo napet.

Najnovejše slovenske knjige

dobite v trgovinah

LI-PA

V zalogi imamo stalno tudi kmetijske STROKOVNE KNJIGE.
Poslovalnice: KOPER, IZOLA, PIRAN, PORTOROŽ, BUJE, UMAG in NOVI GRAD.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

TONE MIHEC

"Komišjon, komišjon..."

Požgana vas Smarje nad Koprom še ni videla toliko ljudi, kolikor se jih je znašlo nekega dne v mesecu maju, leta 1946. Kaj takega je mogoče doživeti le v filmu. Če bi se kaj takega zgodilo danes, kar ni izključeno, bi imeli kominformovski pisuni en «dokaz» več o partizanskem uporu proti «Titovi klikin». Toda, na njihovo veliko žalost, te ljudske množice so prihitele iz vseh krajev Slov. Istre, celo iz Pirana in Izole, da izpovejo odkrito in glasno svojo nepreklicno voljo, da hočejo k Sloveniji, k materi Jugoslaviji in da izrazijo zvestobo in hvaležnost državnemu vodstvu, po njihovem — «Titovi klikin»...

Kaj je torej bilo takega v nekaznatni in povrh tega še v popolnoma požgani istrski vasi, kar je pritegnilo v delovnem dnevu na 30.000 ljudi? — To je bil spontani krik skozi stoletja zatiranega naroda po očuvanju pridobljene svobode, ki mu jo je priborila krvava partizanska borba, to je bil glasen opomin vsem fašističnim ter imperialističnim zatiralcem, ki še vedno mislijo, da je mogoče izigravati ljudsko voljo in pravico do samoodločbe.

To «vstajo» istrskega ljudstva je mogoče primerjati samo še z ono iz leta 1943. po propasti fašistične Italije, ko se je dvignilo z orožjem v roki proti dovčerajšnjemu zatiralcu celotno istrsko ljudstvo ter se pomikalo, podobno hudourniku, proti obalnim mestom, v katerih so trepetali fašistični zločinci. Takrat krvavi obračun za vsa dolgoletna ponižanja in zatiranja, v Smarjah pa zahteva po sankcioniranju v krvi in mukah pridobljenih pravic. Da, tek zgodovine so še vedno usmerjale ponižane in teptane množice, ne pa kralji, knezi ali tirani. To bi moralo biti jasno vsem tistim, ki še danes prodajajo majhne narode za peščico gospodarskih koncesij ter s tem gazijo čast lastnega naroda in osnovne principe, zaradi katerih so izkrvaveli milijoni v zadnji vojni. Eden najvažnejši principov je vendar bila — samoodločba narodov...

«Ej, Bepo, Vanel» — je nagovarjal aktivist Benjamin v Truškah vaščane, ki so se vračali s polja. — «Jutri gremo v Smarje. Ali zdaj, ali nikdar več!»

«Ne boj se ne, smo že nabrusili kosirje», — je ponosno odgovoril mladinec Vitorio, kateremu so fašisti ubili očeta in zažgali hišo.

«Ma kakšne kosirje?» — se je začudil Benjamin — «saj vendar pride «komišjon» od vseh narodov, ki nas bo vprašal, kam hočemo pripastil»

«Lora (torej) to niso fašisti?»

«Ma kaj češ, da so vstali iz groba? To so vendar Angleži, Američani, Rusi in... Zna biti, da bo med njimi tudi kak fašist, toda se ni treba bati. Kaj ne znaš, da so z njimi tudi naši bratje Rusi, a?» — je ponosno poudaril Benjamin.

«Ben, ma kaj nas imajo vprašat» — se je razjezil Vitorio — kaj ne vidijo naše zgorele vasi, ne vidijo pod vsakim grmom kakšen grob?»

«Je vse prav, ma takšna je politika, ki jo je treba razumeti» — se je branil Benjamin tja v en dan in ki je čutil, da ima Vitorio prav.

«Ben, kur smo se zmenili» — je pristavil bivši borec Štefan — jutri po kosilu jo udarimo vsi proti Smarjam. Smo že vse pripravili: zastave, napise, godce in če bo treba...»

«Ne, ne, brez kosirjev!» — je še zaklical za njimi Benjamin in si zadovoljno pomencal roke.

Tako so se pripravljali. V Topolovcu, Sočergi, na Rižani, v Ospu in v sleherni vasi tja do Sv. Lucije. Vse je živelo pod vtisom prihajajoše mednarodne komisije. — V samem Kopru je vrelo življenje kakor v čebelnem panju. Kurirji so prihajali in odhajali, no nihče ni vedel točno za dan prihoda. Pripravile so se razne komisije za sprejem. Našli so se tolmači za angleščino, francoščino itd. Ce se je zaustavil pred okrajem kak avto, so vsi uslužbenci stegnili vratove skozi okna. Snažilka Ema, nekje iz Zazida, ki je živela pod dojmom «komišjona», se je zadrla nekega jutra na vse grlo: «Komišjon, komišjon!» — Revica, še slutila ni, kaj bo iz tega nastalo. V hipu so se znašli vsi na hodnikih in se plaho spogledovali. Prestrašena Ema je kazala z metlo skozi okno na eleganten avtomobil, ki je ravno zavijal proti okraju. Tajnik Petrič je v dolgih skokih zdrvel po stopnicah ter prevrnil nič hudega slutečega pleskarja Jakoma, ki je stal na majhnem stolčku

«Porko ladro!» — je ta zaklel in si brisal zamazane hlače od prevrnjene barve. — Debeli Bordon je vlekel pod pazduho več izpraznjenih steklenic na podstrešje, da ne vidi «komišjon», kaj vse je imel v pisarni.

«Komišjon, komišjon!» — je odmevalo po vsem Kopru in ni čudno, da je prišepal v vsej naglici na okraj tudi izbrani predsednik za sprejem tako «visokih» gostov. Ravno si je ogledoval «sumljivi» avto, ko je butnil vanj drveči Petrič in ga skoro podrl na tla.

«Kje je «komišjon» — vpraša moglo Petrič.

«Jaz ne vem» — odgovori presenečeni Crkvenič — «bomo videli, kaj je v tem avtomobilu» - je še pridejal in napeto pričakoval, kdaj se bodo odprla vrata. — Iz vozila je izstopila postavna in resna tovarišica v vojaški suknji in se napotila, nič hudega sluteč, proti strmečemu tajniku, ki je nervozno drezal s komolcem prepotenega Crkvenića, češ naj se pripravi na pozdravni govor.

«Dovolite, tovariši» — je mirno vprašala «partizanka» — «kje bi našla tov. okrajnega tajnika?»

«Jaz sem! - se je oddahnil Petrič in si obrisal potno čelo. — «Sem mislil, da ste od komisije» — je še dodal, ko je ta povedala, da prihaja iz Ljubljane v imenu AFZ. Bila je poznana aktivistka Mara Rupena, ki se je dolgo spominjala tega dogodka.

Končno je prispela točna vest, da je komisija odpotovala iz Pazina in da se približuje našemu okraju. Oblasti so odredile, da se bo vršila konferenca v požganih Smarjah, v prvi za silo popravljeni hiši. Samo mesto Koper je bilo slavnostno okrašeno. Reakcija si je prišepetavala in se na tihem nadejala mnogo čemu, kar jim ni mogla nuditi mednarodna komisija...

Kaj pa naše vasi? — Cele noči so ljudje tuhtali in se prepirali kakšne napise in parole naj pripravijo, da bo «komišjon» razumel njihovo voljo. — Dne 9. maja se je raznesla vest, da se komisija približuje Piranu, potem Izoli in nazadnje Kopru. Okrajna komisija, v kateri so bili 4 Slovenci in 2 Italijana, je šla že zjutraj v Smarje, da uredi vse potrebno za sprejem in za konferenco. — Avtomobili so zavili po semedelski cesti proti Kopru, noseč na vidnem mestu zastavico svoje države. Na čelu kolone se je pomikal lep in prostoren avto sovjetske delegacije, temu so sledili Amerikanci, Angleži in končno Francozi. Ulice Kopra niso mogle sprejeti tolikega števila ljudi, ki so privreli iz bližnje okolice! Burni poklici Stalinu, Titu ter zaveznikom so se mešali z zvoki številnih godb in pevskih zborov. Delegacije so se morale ustaviti sredi ulice, kjer so jih obstopili navdušeni manifestanti, zlasti mladina. Navdušenje, zlasti za delegate SZ, je bilo tako veliko, da je moral opozoriti predsednik delegacije, naj ljudstvo ne dela razlike, ker da so ostali delegati občutljivi. Komaj so se prebili avtomobili do okraja, kjer je bila prirejena zakuska. Na ulicah in na trgu so se manifestacije še povečale. Ljudje so občudovali (mnogi po prvikrat) lepe vojaške uniforme ter elegantne obleke tujih diplomatov, ki so se fino nasmihali, toda z izjavami so bili zelo skromni. — Da, starodavno mesto Koper je sprejelo po tolikih letih srednjeveškega miru predstavnike zmagovitih narodov, ki so krojili usodo narodom in državam. — Kakor je bil buren prihod v Koper, tako, ali še več je bil odhod delegacij v Smarje, kjer jih je pričakovala vsa Slovenska Istra. Vzdolž ceste od Kopra do Smarij so čakale množice ljudi z zastavami. Na kamnih, na pobočjih hribov, na drevesih in hišah so se blesteli ogromni napisi: Tito - Jugoslavija, Tito - Stalin itd.

Cim so se pojavili avtomobili na križišču pod Smarjami, so se usule množice iz vseh strani v vas. Morje zastav, transparentov in napisov, borbene partizanske pesmi iz tisočih grl so se zlivale v eno samo misel, v en sam cilj in sicer — TITO, JUGOSLAVIJA...

*Spregovorilo je preprosto, toda iskreno istrsko srce, ki je instinktivno slutilo, da g

Uspešno smo izvršili polovico petletnega plana...

(Iz govora tov. Vide Tomšičeve na II. kongresu AFŽ Hrvatske)

Uspešno smo izvršili polovico našega petletnega plana in, ko razmotrivamo danes uspehe, ki smo jih dosegli, ko gledamo naše nove tovarne, proge in ceste, ko gledamo gradnjo ogromnih hidrocentral in delovne zmage naših kolektivov, ko se ponašamo z uspehi naših učarnikov in novatorjev in z uspehi naše borbe za socializem na vasi, vemo, da je bilo vse to mogoče samo zaradi tega, ker nas je v borbi vodila naša Komunistična partija, ker nas je vodil isti centralni komite, ki nas je vodil za časa vojne in ljudske revolucije, na čelu katerega je najboljši sin našega ljudstva tovariš Tito. Naša Partija je združila najširše množice v Ljudsko fronto s pravilnim uporabljanjem marksizma - leninizma v praksi. Dosegla je bratstvo in enotnost naših narodov, eno izmed največjih pridobitev revolucije, ker so se vsakodnevno na lastnih izkušnjah prepričale o pravilnosti linije naše Partije. Pravilno je usmerila težnjo delovnih množic po boljšem življenju, dala je pravo vsebino domovinski ljubezni, povezala je napore za izgradnjo boljšega življenja v naši deželi z borbo mednarodnega delavskega gibanja za osvoboditev človeštva izpod vsakršnega izkoriščanja. Učila nas je pripravljenosti na žrtve in napore v borbi proti izkoriščanju in zasužnjevanju v borbi za svobodo in neodvisnost ljudi in naroda.

Med fašistično okupacijo in narodno-osvobodilno vojno je dalo 282.000 žena svoje življenje po fašističnih taboriščih in to največ na ozemlju LR Hrvatske. Povsod je okupator izvršil nad našimi ženami in otroki strašna grozodejstva. Pri nas gre v stotisoče število vojnih sirot. Vsi naši otroci, ki so preživeli vojno, nosijo v sebi težke siedove njenih strahot in gladovanja. Naši narodi, naše matere žene in sestre so zavestno dale vse te žrtve in s tem še toliko bolj potrdile, da je borba Partije pravilna in njihova. Zaradi tega je razumljivo, da so v naši deželi doživele samo prezir in ogorčenje klevete Informbiroja, ki so hotele zabrisati narodnoosvobodilno borbo in naše žrtve. Mi ljubimo našo socialistično deželo zaradi žrtev, katere smo v teku vojne dali zanjo, zaradi prelite krvi, zaradi naših naporov, da postane lepša in močnejša, zaradi naporov za lepše življenje vsakega našega delovnega človeka in naših otrok. Vemo, da je ta naša borba pravilna in pravična in da mora obroditi sad. Te borbe naše ljudstvo ni in ne bo nikoli izdalo.

Zaradi tega doma naše delovno ljudstvo obsoja in zahteva na stotinah mitingov, konferencah in zborovanjih, da se spremenijo določbe sveta ministrov za zunanje zadeve Amerike, Anglije, Francije in Sovjetske zveze, ki potrjuje avstrijsko imperialistično mejo iz 1918 in prepušča naše brate na Koroškem preganjanju in zasužnjevanju. Z isto mirovno pogodbo z Avstrijo si je Sovjetska zveza zagotovila reparacije v znesku 150 milijonov dolarjev, med tem ko Jugoslaviji ne priznajo nobene vojne odškodnine in niti pravice na vrnitev lastnine, katero so okupatorji odpeljali v Avstrijo in za katero je dokazano, da je jugoslovanska. Daleč smo od tega, da bi Sovjetski zvezi odrekali pravico na vojno odškodnino, ker znamo ceniti ogromne žrtve, ki jih je v vojni dala, toda ne moremo in ne bomo pristali na to, da se ne prizna pravica naših narodov do združitve, do samoodločbe, pravica, da smemo zahtevati in dobiti odškodnino za naše žrtve, ki smo jih dali v vojni.

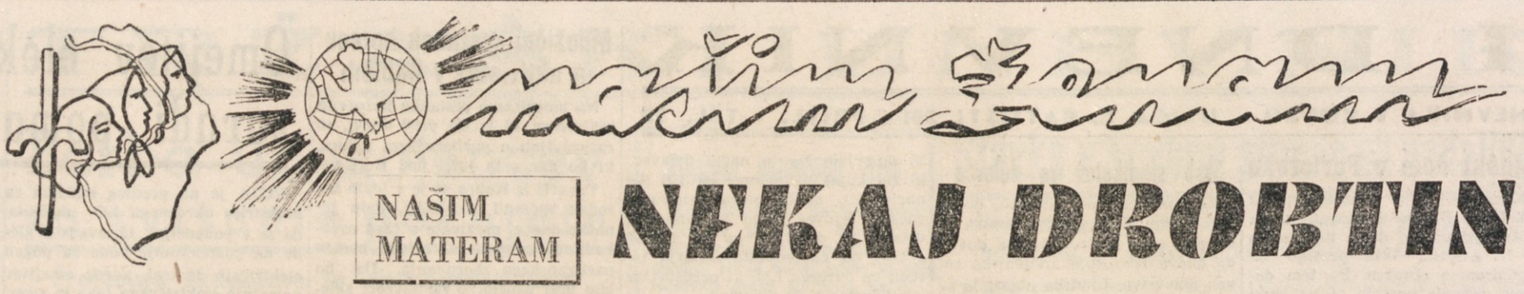

NAŠIM MATERAM

NEKAJ DROBTIN iz počitniških kolonij v Sloveniji

«V kolonije grem, da napravim nekaj posnetkov», mi je oni dan sporočil tovariš Mario. Ker sama le predobro vem, kako rade slišijo naše mamice vsaj kakšno drobno vest o svojih malih, sem se nemudoma odločila, da grem z njim.

Kolonij, kot veste, je petero: na Viču, v Zgornji Šiški, na Crnučah, v Kranju in na Lescah, povrhu pa še dijaško taborjenje v Križah pri Tržiču. Vseh v enem samem ljubem dnevu ne moreš obletati, ker je že prekratek in ker so ti skoraj dosledno zgodi, da ti odpadejo kje kakšne minute. Tako je kakor da bi nagajivi škrat potoval s teboj in venomer prežal, da ti katero odščipne. Pri najboljši volji torej sta izostali Zgornja Šiška in Lesce, pa čeprav nepozabljeni in smo jih vso pot imeli v mislih.

DOLGA, LEPO POGRNJENA MIZA Z VSEMI DOBROTAMI ČAKA LAČNE ŽELODCE OTROK, KI SO V KOLONIJI NA VIČU

Na Viču

Na Viču so to pot sami veliki pionirji, študentje iz vseh srednjih šol do male mature. Vzgojitelji so nam povedali, da je z njimi delo mnogo lažje kot pa z onimi malimi iz prve skupine. Da bi te šment, kako bi tudi ne bilo, saj že marsikaj vedo in tudi hitreje dojemajo. Pohvala torej ne gre na račun pridnosti, toda čisto na tiho vam moram zašepetati tako kot je tov. Duša zašepetala meni, da so tudi pridni in zelo, zelo.

Čim smo prišli, jih nismo našli doma. Bili so s krožno tramvajsko progo po Ljubljani; v Sent Vidu, Šiški, Mostah in na Zalah. Bili so že v muzeju, na državnem posestvu Bokalce in pionirski železnici. Na radiu jih boste slišali, kako bodo v obliki dvogovora pripovedovali o kulturni Ljubljani. V načrtu pa imajo kar dva izleta. Dvodnevnega v Bohinj, na Bled, v Vrbo in Kranj ter enodnevnega v Maribor in v tovarno na Teznu pri Mariboru. Pol ure pozneje smo jih našli, ko so se ravnokar pripravljali k obedu. Dolga miza jih je že čakala lepo pregrnjena in jih s svojimi dobrotami kar sama vabila, naj se vsedejo. Kako pa jim je pri njej, vam slika najbolje pokaže. Prve dni je bila miza podaljšana čez ves drugi hodnik. V goste so prišli koroški pionirji, ki so se iz kolonije v Pulju vračali domov. Tedaj so se v odbojki spoprijeli dve moštvi: Trst in Avstrija. Izid tekme pa je bil neodločen in naši Tržačani, ki se vedno radi malo pobahajo, so bili do pot prikrajšani za svojo baharijo. Nič ne de, kajti v vzgojnem smislu je zanje včasih to še prav zdravo.

Toda tiste dni, ko so bili Korošci, se je dogodilo še nekaj drugega. Minister prosvete tov. dr. Potrč je prišel h Koroščem za slovo in našim se je kar za malo zdelo, da njim nič ne pove. Neka naša navihanka ga je meni nič tebi nič zagrabila pod pazduho in nič ni pomagalo, moral se je zavrteti z njo v kolu. Neka druga prav taka navihanka pa je hitro stekla po šop cvetja, da ne bi bila prikrajšana. Podarila mu ga je v imenu vseh in iztisnila iz njega obljubo, da pride tudi k njim kakor h Koroščem, ko se bodo poslavljali od Ljubljane.

Tovariš Mario jih je po obedu vse skupaj še enkrat v skupini posnel in na njihovo željo tudi vse osebje iz kolonije. To pa zato, ker so že tako veliki, da vedo, koliko ima posla z njimi. Kuharica mi je pri odhodu šaljivo pripomnila: «Pri malih sem skujšala dva kilograma, pri teh bom še enkrat toliko».

«Čemu?» sem jo osuplo pogledala. «No zato vendar, ker dvakrat več pojedo».

V Zgornji Šiški

V Zgornji Šiški se naši cicibanči pripravljajo na radijsko oddajo «Pionirska Ljubljana». Ko smo drveli mimo, so prav sladko spali in, četudi bi se bili utegnili ustaviti, bi se ne spodobilo, da jih budimo iz spanja. Šli smo dalje na Crnuče, kjer smo jih našli, ko so na dvorišču rajali kolo. Razpustili so se in bili mahoma pri nas, ali bolje rečeno okoli tovariša Magajne in njegove čudovite škatle. Takoj so uganili, da je prišel, da bi jih vanjo ujel. Desetletni Marijan Zlobec iz Boršta je pomodroval: «Primorski» bo prinesel našo sliko in mama me bo videla». Te misli se je oklenil tako trdovratno, da je nazadnje že dvomil, če se bo uresničila in trikrat se mu je približal s vprašanjem, če bo «Primorski» prinesel sliko. Njegove velike modre oči so iskale potrdila v mojih in kar niso mogle verjeti, da jo bo res prinesel.

V Kranju

V Kranju, to ti je bil šele živžav, kakor da bi se jata vrabcev usula s strehe. Naš Mario se mi je že skoraj zasmilil. Ni in ni jih mogel ukrotiti. Obedve roki jih je imel polni, za vrat so se mu obešali in čim bolj jim je govoril, ko jih je že enkrat postavil v skupino, tem manj so ga slišali. Podili so se po ogromni zeleni trati pred šolo, bili so še vsi razigrani in mislili so pač, da se tudi s fotografiranjem le nadaljuje njihova igra. Cim jih je ulovil, je zopet završalo. Kot bi mignil so zafrfotala v vetru pisana krilca. Se tista minuta, ko so morali stati pri miru, jim je bila preveč, zato so se tudi takoj, ko je pritisnil s pravo neučakanostjo razbegnili na vse strani. Toda ko so zaslišali, da je motor zabrnel, so se kot na mig znašli vsi pri ograji in vseh 170 ročic je mahalo v pozdrav. Nekateri drznejši so jo pa kar ubrali preko ograje, da bi bili avtomobilu čim bliže. Morda so se bali, da bi se ne izgubili pozdravi, ki so nam jih naročili za svoje mame.

V Križah pri dijakih

Že pod noč je bilo, ko smo dospeli v Križe k tržaškim velikim otrokom. Čeprav čez kakšno leto ne bodo več otroci, bodo za matere taki še dolgo ostali in zato, kako naj bi jim tudi rekla drugače. Oni niso v koloniji, nego na dijaškem taborjenju in to je precejšnja razlika, predvsem v tem, da vse dela opravljajo popolnoma sami. Imajo samo ekonoma, ki skrbi za zunanje nabave in poklicno kuharico. Tej pa bo prenekatera mama nad vse hvaležna, zato ker je naučila njeno hčerko pripraviti marsikatero jed. Ne more jih prehvaliti ta mlada dekleta, kako se znajo že sukati po kuhinji. Tovarišici Marici, ki je bila z nami, to nikakor ni šlo v glavo za svojo nečakinjo Bruneto. «Kako naj verjamem», je rekla, ko pa doma noče ničesar narediti. «Tu pa dela in zelo je pridna», ji je zatrjevala kuharica. Razgovor se je končal s tem, da bo pač mama tega zelo vesela, ko bo imela v bodoče tudi kaj pomoči.

V tistem trenutku, ko smo stopili na prag njihove delovne sobe, kjer sta dva dijaka igrala ping-pong, sem vedela, da bo to, kar bom napisala, le drobec tega, kar oni tam doživljajo in, da če bi hotela podati vsaj malo zaokroženo sliko, bi morala biti med njimi vsaj dva dni. Bo že res, kar je pisala svoji mami domov Živa: Takega čudovitega življenja, ga dela lepega, prijetnega in zanimivega.

Doma smo našli le kakih deset članov te čudovite družine. Niso se čutili razpoložene, da bi šli z drugimi na izlet na Begunščico. Posedeli smo z njimi pri suhem mešu, krompirjevem pireju in latvicah mleka. Pire pa je bil že tak, da ga še nisem jedla podobnega. Kuharica mi je zaupala recept: veliko masla in svežé gorenjsko mleko. Tega si je Marica privoščila kar dve latvici in tako si je potešila sline, ki so si ji pričele cediti na Viču ob ogromnih mlečnih kozicah.

Zanimal nas je njihov delovni dan. Tako je enostaven kot v kolonijah, le vse dobi še neki notranji svojstven smisel. Zajet je v geslo, ki je vsak dan novo in katerega dežurni tega dne prečita po dnevnem redu. Jutranje ure so izpolnjene z učenjem, s pevskimi in dramatičnimi vajami, kjer si urijo v prožnosti svoje možgane. Po kosilu obvezno spanje, nato kopanje v bazenu ali Tržiški Bistrici. Vmes so na travniku fizkulturne vaje in lahka atletika. Kdor hoče pa lahko med tem časom piše članke, ali pa posežé po knjižnici. Večeri so razdeljeni na zabavne in družabne, ki so združeni z recitacijami, petjem, obnavljanjem čtiva. Ti družabni večeri so jim zlasti dragi, kadar jih imajo zunaj ob tabornem ognju, okoli katerega plešejo kolo. Ob 10. uri, nekoliko pozneje

OTROCI IZ TREBČ, SEDAJ V POČITNIŠKI KOLONIJI NA ČRNUČAH, POSILJAJO SVOJIM STARŠEM SKUPNO S POZDRAVI IN POLJUBI TO SLIKO.

ljenja jaz še nikoli nisem živela. Živa je doma mamina miljenka in ta beseda že dovolj pove. Na taborjenju pa ni nikogar, ki bi jo negoval tako, kot zna negovati samo mama in Živa dela, pa s kakšnim veseljem, ker je spoznala, da je v delu in v redu smisel življenja.

Do tega se ni prikopala na taborjenju samo Živa in Bruneta, lahko bi rekli isto za vse po vrsti, kajti tržaški otrok ima že v sebi mnogo neugnanosti, prešernosti in tudi upornosti v nekem smislu. Bil je postavljen pred težko preizkušnjo, ki jo je izvrstno premagala. 43 se jih je spojilo v vzoren kolektiv, ki živi v najboljšem družinskem soglasju. Naravno je, da ga ni bilo čez dan mogoče doseči in da ji za njegovo dosego potreben neki določen red, ki uravnava to notranjo harmonijo. Zdaj pa se nihče več ne razburja, kajti vsakdo pozna svoje delo. Na hodniku visi deska, kjer je točno napisano za vsakega, kakšno opravilo ima ta in ta dan in to je določeno že vse naprej. Vrši ga takoj, kakor da bi bilo to samo od sebe umevno in zato tudi pri težjih delih, kot je cepljenje drv, pranje in slično nikomur ne pade v glavo, da bi se zato zamrdnil. Mora biti, kot morajo biti izleti, petje, rajanje, kajti vse to skupaj nam sestavlja kot v koloniji, pa tudi pri njih utihne dnevni vrvež.

Vprašali smo jih, kje so vse bili na izletu. «V Bohinju na taborjenju mladine iz Slovenije, na Bledu, v Živovnici, tam smo si ogledali novo hidrocentralo. Tudi med vojnimi ujetniki smo našli udarnike in novatorje. Bili smo v planšariji na Tegoščah 1500 metrov visoko», so padali vsevprek odgovori.

«Kako ste se naučili planinariti? «Kar dobro, od domačih planincev, ki gredo vedno z nami na izlete». «Drugi pa pridejo k nam na izlet», je sprožila Alba. Nato so naštevali: Mariborsko lutkovno gledališče je bilo, tržaški visokošolci, ki študirajo v Jugoslaviji, in mladi slovenski literati. Priredili so nam kulturni večer. Čas se je neusmiljeno pomikal naprej in nas silil k odhodu. Morali smo se dvigniti, pa čeprav še tako težko. Zdaj šele smo prav čutili, kako malo smo dojeli od tega njihovega vsebinsko tako bogatega življenja. Da potolažimo svojo radovednost in zadovednost njihovih mam, moramo tudi to omeniti. Pravo besedo o njem pa vam bodo povedali sami. Polna bo in zvočna, kot je beseda ljudi, ki jim je je ljubezen do domovine, napredka in sočloveka najvišja vrednota.

MARA SAMSA

MED PROSTIM ČASOM PLESEJO OTROCI NA ČRNUCAH KOLO

MED PROSTIM ČASOM POSEŽEJO OTROCI NA ČRNUČAH PO ČTIVU IN ŠAHU.

Angelo Vivante - JADRANSKI IREDENTIZEM

Omahovanje visoke buržoazije in srednjega malomeščanstva

73

Katera vez potemtakem drži združene vse te različne ljudi v eni sami politični stranki? To je pač neka čudna, neenotna vez, kjer se to, kar je zavestno, meša z nezavestnim in podzavestnim. Visoka buržoazija je, kakor je razumljivo, naklonjena državi, konservativna, proti vsem nasilnim političnim prevratom. Narodnostna borba ja zanima samo do neke mere. Najbolj pa jo zanima to, kako bi z nacionalnim navduševanjem čedalje razvnemala razredne konflikte in tako preprečila, da se ne bi ti konflikti obrnili proti njenim lastnim interesom. Narodnostni konflikt v svojem današnjem obdobju daje sam od sebe visoki buržoaziji to, česar potrebuje. Slovanski prerod zadeva v vedno širše sloje in jih tako žene k še večjim poizkusom asimiliranja in tlačenja Slovanov. In ti brezupni poizkusi skrivajo prav zato, ker so brezupni, svojo jalovost pod geslom: Enotnost. In tako se dogaja, da malo in srednjemeščanski sloji, posebno pa tiste njihove skupine z visokim čustvenim tlakom, pri katerih narodno čustvo prehaja že v nekak verski fanatizem, delajo pod sentimentalno hipnozo gesla: «Vsi združeni proti tujcu» najneverjetnejše koncesije svojih lastnih interesov visoki buržoaziji. Toda zaradi stvarnih osnov, na katere je ta «tujčeva invazija» pogojena, se to geslo izkaže v praksi do konca iluzorno. Kajti italijanski kapitalistični sloji morajo še nadalje sprejemati na delo slovenske delavce, se morajo še nadalje posluževati slovanskih bank, še nadalje morajo prositi za pomoč tisto državo, ki bi jo sentimentalni mali buržuji radi uničili, itd. Ti mali buržuji pa se v svoje lastno zadoščenje lahko izživljajo v širokoustnem, ponajveč samo simboličnem besedičenju ali v katastrofičnem spakovanju, in to samo do tiste mere, dokler vsa stvar ne postane za državo nerodna ali nevarna. Navedli bomo značilen primer. Bivši poslanec Bartoli, ki je bil izvoljen za poslanca istrske italijanske nacionalno-liberalne stranke, je bil prisiljen, da bi lahko imel v februarju 1911 delegacijam separatistično tendenčen govor, izjaviti, da govori kot zasebnik, ki je izven vsake strankarske organizacije.

Ti dve duši italijanske nacionalne stranke, to je visoka buržoazija in srednje malomeščanstvo, nenaravno združeni v enem samem političnem telesu, nam tudi pojasnjujeta njegovo nedosledno omahovanje. Visoka buržoazija, ki bi se po svoji ideološki usmerjenosti morala nagibati k narodnostni skupnosti in k prijateljskemu sožitju med Italijani in Slovani, je v tem pogledu docela odvisna od srednjih in nižjih slojev, katerih podpore je sedaj — v režimu splošne volivne pravice — potrebna bolj kot kdaj koli. Mimogrede rečeno, je v tem tudi vzrok, zakaj je splošna volivna pravica, ki bi bila po svojem namenu morala pomiriti narodnostno borbo, doslej skoraj povsod v Avstriji to borbo še huje podžigala. Razumljivo je, da bo jutri lahko ali morda zelo verjetno igrala nasprotno vlogo.

(Nadaljevanje sledi)

NOVE KNJIGE:

Copič: JEŽEVA HISA (slikanica), polplatno . . . . L. 260
Župančič: STO PESMI (jubilejna izdaja), polplatno . . » 450
Prešeren: POEZIJE, izdaja ob stoletnici, celoplatno . . » 300
Detela: BOTANIKA, polplatno . . . . . » 300
Lenin: IZBRANA DELA I. ZV., polplatno . . . . . » 400
Gogolj: MRTVE DUSE, polplatno . . . . . » 280

KINO NA OPČINAH

predvaja samo še DANES V NEDELJO 14. t. m. ob 16 (ob 20 na prostem) prekrasni film: **„Bele doverske čeri"** V glavnih vlogah svetovno znani igralci.

SPORED PRIHOD. TEDNA OBSEGA SAMO MOJSTRSKA DELA:

V PONEDELJEK IN TOREK z začetkom ob 16 (ob 20 na prostem) film, ki vam bo objel srce in dušo . . . . . **„Spominjam se te, mati"** V glavni vlogi IRENE DUNNE.

V SREDO IN ČETRTEK . . . **„Margherita Gauthier"** (Kdo si ga ne bo ogledal?)

Prihodnjo SOBOTO IN NEDELJO pa zopet nekaj za stare in mlade, to je barvni velefilm **„Dumbo - leteči slon"**

PRIDITE VSI; PRIDITE VSI!

Dr. GAETA
ZOBOZDRAVNIK
Izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki. Največja garancija. Sprejema od 10 do 12 in od 15 do 19. (Govori slovenski)
TRST, UL. TORREBIANCA št. 43
VOGAL UL. CARDUCCI

Mizarji kmetovalci podjetniki!
Deske smrekove, macesnove in trdih lesov, tramovi, vezane plošče, furnir, parkete in drva najugodneje
CALEA TRST Viale Sonnino 2 Tel. 044

Kmetovalci, pomnite!
KMETIJSKA NABAVNA in PRODAJNA ZADRUGA z o. j. v TRSTU
Urad in skladišče: ULICA U. FOSCOLO št. 1 — TEL. 94-386.
Prodajalna v TRSTU: UL. S. MERCADANTE 4 — TEL. 88-19
Prodajalna v MILJAH: ULICA G. MAZZINI 1.
To je gospodarska ustanova kmetov domačinov, zato kupujte pri njej vse svoje kmetijske potrebščine
CENE UGODNE BLAGO PRVOVRSTNO

Prekrasni modeli Ženski in moški čevlji
TRGOVINA **TREVISAN**
Ulica Vasari 10
Oglejte si zalogo

Kopališče Sv. Nikolaj
Najlepše in najbolj upoštevano obmorsko kopališče Gornjega Jadrana. — Kopanje, obala za sončenje, igre, restavracija, bar, bife, koncerti, ples. — Novost weekend hišice z dvema in tremi posteljami. Informacije pri upravi kopališča. — Prodaja voznih listkov, vstopnic za kopališče, najem weekend hišic in informacije pri potovalnem uradu «ADRIA - EXPRESS», TRST, ULICA F. SEVERO 5-b, TELEF 29.243. — Ves mesec julij in avgust bo igral izbran orkester vsak popoldan in zvečer.

Odhod parnikov in motorne jadrnice izpred pomola ribarnice

NEDELJSKI VOZNI RED: Iz Trsta:	Iz Sv. Nikolaja:	VOZNI RED OB DELAVNIKIH: Iz Trsta:	Iz Sv. Nikolaja:
7.30*	9.15	8.15*	12.30*
8.15	10.15	10.00*	15.00*
9.15	11.45	11.00*	17.45*
10.15*	12.30*	12.05*	19.45*
10.45	17.30	14.00*	
11.30*	18.30*	15.00*	
13.15	19.15		
13.45	20.00		
14.30*	21.15		
	21.30*		

Ob lepem vremenu bo parnik «VIDA» (nosilnost 600 oseb) vsako nedeljo napravil eno izredno vožnjo v Sv. Nikolaj z odhodom iz Trsta ob 14.45. Da bi se izognili gneči se bo ta parnik vračal iz Sv. Nikolaja ob 19.45.

Cene za tja in nazaj in vstop v kopališče:
OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH: odrasli 200 L, otroci 130 L
OB DELAVNIKIH s parniki . . odrasli 200 L, otroci 130 L
Z motorno jadrnico «Levante» odrasli 170 L, otroci 120 L

Gornji vozni red velja v celoti ob lepem vremenu, dočim velja urnik označen z zvezdico ob vsakem vremenu.

Redna avtobusna proga TRST Sv. NIKOLAJ TRST
ODHODI V TRSTU Z AVTOBUSNE POSTAJE:
OB NEDELJAH: iz Trsta: 8.00, 10.00, 13.30, 13.45; iz Sv. Nikolaja: 12.25, 12.30, 19.00, 22.40.
OB DELAVNIKIH: iz Trsta: 8.30, 10.00, 13.45; iz Sv. Nikolaja: 12.25, 13.00, 22.40.
Cena tja in nazaj (vstopnina v kopališče ni vračunana) odrasli L. 180, otroci L. 120

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI štev. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 83-51. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18, tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 40, finančno-upravni 60, osmrtnice 70 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 Din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Svetogorska ul. 42, Tel. 749 - Koper, ul. Battisti 30/a, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B in FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska - Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1.90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST